

Mezőgazdasági Népoktatás

A GAZDASÁGI SZAKTANITÓK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE

Előfizetési díj: egész évre 8 pengő. Az előfizetési és hirdetési díjak a Gazdasági Szaktanitók Orsz. Egyesülete pénztárának Tűrkévére az 54.135 csekk számlán küldendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ
GYÖRFY GÉZA

Megjelenik minden hónap 15-én. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cegléd 2. Az Egyesület tagjai a lapot tagdíjuk fejében kapják. ::

A lap kiadásáért felel: Györfy Géza, Cegléd. — Kiadótulajdonos: a Gazdasági Szaktanitók Országos Egyesülete, Makó.

Díszelnökünk

(Gy.) Mint magányos, árva sziget a viharzó óceán tarajos, bősüzt hullámai között, úgy áll csonka kis országunk a gazdasági világválság fenyegető, sodró áradatában. A világelet tengerén a felszabadult, neki vadult elemek mély hullámsír barázdákat szántanak végig, melybe tehetetlenül hullanak bele a rettenetes válság napról-napra szaporodó áldozatai. Földrészek, hatalmas országok, ropant birodalmak megremegnek és lázas sietséggel dolgoznak a védelmi vonalak kiépítésén. A világ történelmében is példátlan fejvesztettség ülte meg a művelt világot! Hangosan kiáltó ellentétek bénítják meg valósággal az ember ítélő, mérlegelő képességét. Tengerentúli országok lelakatolt raktárai sok millió mérő búzafölösleggel vannak teletömve; vannak országok, hol acélos szemű tengerivel az áldott föld istenadta termésével fűtik a kazánokat, elégetik a betakarított gyapott termést, tengerbe öntik a nehéz verejtékkel leszüretelt kávé... és szerteszét a világban a fölösleg hegyek lábainál ember milliók rongyosan, éhezve, kétségbeesve remegnek a semmit sem ígérő holnaptól... Nem él már bennük sem eszme, sem kötelesség, sem hit... csak a vágy, az akarattalan, emésztő, marosó vágy: a jóllakás után...

A szédületes világkavarodásban megindultak az aranyhegyek eszeveszett félelemmel egyik országból a másikba. Alig néhány hete, hogy ézengésszerű robajjal porbaomlott a brit világbirodalom aranybálványa s azóta az aranynak nincs megállása. Már nemcsak szárazon és vi-

zen, hanem a levegőben, repülőgépeken százkilométeres sietséggel folyik a kétségbeesett vagyonmentés.

Emberileg ki tudná megjósolni, hogy ez a finánciális gazdasági kataklizma milyen arányokat ölt, hová fejlődhet, mit eredményezhet. Érezzük azonban, hogy a világvihar szele rázza a mi kis szigetünket is. Napról-napra keservesebben kell tapasztalnunk, hogy a trianoni hóhér-béke olyan pokoli számítással fosztott meg a legkisebb határponton is földrajzi és gazdasági védelmi vonalainktól, hogy jóformán teljesen ki vagyunk téve a veszedelmes arányban terjedő válság sodró áradatának.

Geográfiailag védhetetlen vonalak jelölik mindenütt a háromötödére csonkított ország határait. De gazdasági téren sem volt emberségesebb az ítélkező hóhérek. Ellopta dús erdők koszorúzza hegyeinket s velük, bennük mérhetetlen bőségű ásványi kincseinket. Elrabolták a fánkat, vasunkat, a sönket, elvették az aranyat, az ezüstöt, a szenet, a

gazdag legelőket, iparunk minden nyersanyagát, a gazdasági fejlődés elemeit, az életnek emberi lehetőségét.

Nem hagytak más jóformán számunkra, mint egy tenyérnyi pusztát földet. *Ez a Duna-Tisza mentére leszűkített vérrel-könnyel áztatott ezeréves örökségünk ma minden vagyonunk. Ebbe kell kapaszkodnunk, bele kell gyökereznünk, ha nem akarjuk, hogy a világvihar elsodorjon, széjjel szórjon.* Ettől az áldott földterülettől valamikor boldog Magyarországon csak acélos magú aranykalászatokat vártunk, játékos délibábjában gyönyörködtünk, kövér gulyák kolompja mellett régi dicsőségről álmodoztunk. Tőle sohasem követelőztünk, mert amit adott, mindig több volt az »elég«-nél.

De tíz-egynéhány esztendő óta mindent ettől a darab pusztától várunk. Csak a földből élünk, ennek a földnek kell adnia a kenyeret, ez a föld szerzi meg az ellopott hegyek sóját, vasát, aranyát, ezüstjét, fáját s a mindennapi életnek tengernyi sok más szükségletét.

Ez a föld, ennek megmunkált barázdái hordozzák ma koldus életünknek minden rettenetes terhét. Létiünk, jövőnk függ attól, hogy túl ne terheljük, hogy ápoljuk, növeljük teherbíró erejét.

Szerethetjük-e, dédelgethetjük-e eléggé ezeket a megszentelt, életet fakasztó magyar rögöket és becsülhetjük-e értékén, érdemén felül ennek az édes magyar anyának gondozóját, a magyar gazdát?

Ha rövid néhány évtizeddel ezelőtt nemes kedvteléssel, józan üzleti számítással az általános jólét fokozása céljából kerestük a többtermelés, a jobb gazdálkodás eszközeit, ma a pusztát élet megtartása kötelez erre. *Ma a magyar gazdának a kor színvonalán álló tudásától, gazdasági morális érzésétől, sokoldalú felkészültségétől, öntudatos kötelességteljesítésétől függ a magyar nemzet sorsa.* Minél szélesebb körben, minél mélyebben hatja át gazdatársadalmunkat ennek a történelmi gazdahivatásnak a tudata, annál mélyebben gyökeret verhet lelkünkben a hit, hogy a körülöttünk kavargó, gomolygó istenítéletes világforrongásban is sziklaszilárdan biztosítani tudjuk nemzeti létünket.

Az új időknek ezt a nemzetmentő, honfoglaló gazdatípusát neveli, adja a magyar életnek a mi gazdasági népiskolánk. Ha értékes volt ez az iskolafajta az általános vagyonsodás szempontjából, ma a történelem legsúlyosabb gazdasági válságnak korszakában, még százszorta szükségesebb. A magyar földből nőtt ki ez az iskola és

feladata, célja, hivatása, hogy minél több olyan gazdánk legyen, akik vállalják, elbírák ezen a tenyérnyi mezőgazdasági területen is a trianoni korszaknak minden emberfeletti terhét.

Ez az elgondolás, ez a próféta meglátás vezette az új magyar kornak egyik legkiválóbb államférfiát gróf Klebelsberg Kunót, amikor kultuszminiszteri gazdag munkatervébe a gazdasági népiskolák fejlesztését és kiépítését beiktatta. *Rövid tíz esztendei áldásos munkásságával nemcsak a hosszú múlt sok-sok mulasztását pótolta, de új alkotásaival előkészítette az útját a gazdasági népnevelés jövő erőteljesebb fejlődésének.*

Az az egymillióhétszázezer pengő, amit részben új iskolák felállítására, részben a régiek kiépítésére fordított, olyan gyümölcsöző tökebefektetést jelent, amely nemcsak pedagógiai szempontból, de tisztán rideg üzleti számítás alapján is fel nem becsülhető jövedelemmel gazdagítja a nemzet egyetemét.

De a *Gazdasági Szaktanítók Országos Egyesülete még sem az előnyös kamatszámítás alapján emelte díszelnökei sorába gróf Klebelsberg Kunót: háláját, megbecsülését, megértő elismerését kívánta kifejezni, azzal a lánglelkű, nagytudású, próféta meglátású magyar államférfival szemben, aki a magyar nemzet történelmének a háború utáni káoszában is megtalálta, megjelölte s a nemzeti kultúra magasra tartott, égő szövetekével bevilágította azt az utat, mely egyedül vezethet el a jobb jövőhöz, a feltámadáshoz.* És akinek volt hite, ereje, bátorsága akkor is, amikor az elismerés mellett gyakran méltatlan sebeket is kellett hordoznia.

A mai válságos idők igazolják igazi nagyságában gróf Klebelsberg Kunó kormányzati bölcsességét.

Ő meglátta, értékelte a mi iskoláink munkájának nemzeti jelentőségét, mi megértettük nemes intencióit és lelkes egyakarattal vezérünké választottuk.

A vizsga

szavát megnyergeltük és szavalunk lapunk hasábjain az ólomkatonákon keresztül. Vágtáz a »...nár« a vizsgai utóhangokhoz való hozzáállásában. Irama, lendülete nagy. Annyira száguld, hogy az »y«-t is elveszíti és a »nyár«-utón bevinne bennünket az időelőtti télbe, melyből ez évben már úgyszólván kaptunk izelítőt s tapasztalhattuk kárát.

Ne vágtázzunk..., de haladjunk lassan, óvatosan, nehogy a lényeg mellett elszaladjunk és az elsikkadjon a másolási lázban. A válasz cikk írójának, ha mondandóit futólag olvassuk, talán igazat is adnánk és érveléseit elfogadnók, mint ahogy igazságként elfogadtam én is annak idején egyik derék volt tanárom meghatározását a velőscsontról, amely így hangzott: »A velőscsont, az olyan csont, amely belül üres.« Ne tévesztessük meg magunkat — sok baj van vele manapság úgyszólván — a látszattal; és éppen azért engedjünk meg nekem, hogy a szép *másolati* szobrot jobban szemügyre vegyem, sőt egy-két helyen megbonthassam. Lehet, hogy a Kartárs úr megnehezítelte érte, amiért a fényével vakító aranyozását kapargálom, de nem tehetek róla, megvan az a rossz természetem, hogy az alapanyag mindig jobban érdekelt, mint a felület, a látszat. Neheztelése talán jogos is, mert a *másolat* a vakarást nem bírja és mindjárt kiütözik a riktó ellentétű alapanyaga: a *gipsz*.

A sablon, melyre a gazdasági népiskolák vizsgaügyét rá akarja húzni, nem alkalmas. Nem feszegetem most, hogy a közép- és más iskolákban tartanak-e vizsgákat, vagy összefoglalókat és milyen célzattal. Nem feszegetem, mert mellékvágányra siklanék a lényeg rovására. Azt azonban már most meg kell állapítanom, hogy a tüzet a vízzel nem élesztik.

A mi iskoláink kifejezetten a *gyakorlati élet iskolái*; azé az *életé*, amely *házunkban a többi életet is táplálja*. Táplálja, de a ma még terített asztal boldog körülülői közül legtöbben rövidlátásukban nem látják a terített asztal titkát. Természetesnek veszik, hogy van. Pedig a források, csermelyek, patakok apadóban vannak s mi lesz majd ezen medence folyó, folyam vizeivel?! Dacára ennek, ezek a rétegek nem rajonganak iskoláinkért, csupán a kis alkalmatlanságért, mit túrni kénytelenek alkalmazottaik iskoláztatásával. A szülők tömege pedig a 13—15 éves gyermek válóra rakná már örömet a terhet, mely az élet súlyával az ő vállára nehezedik. Ők a serdülő gyermeket — tisztelet a kivételnek — napszámos-pótlónak tekintik és a gyermek iskolalátogatási napját elvesztett napszámnappal.

A szeretet, a megértés hiánya, és az *önzés összecsküvése ez, a nemzet gerince, a jövő gazdaságszervezője ellen*, de hamis alapú összecsküvés *az iskoláink ellen is*. Felsorakoztathatnám tovább az *álérdek-összeütközések* egész láncolatát, melyek a való élet csemétéinek gyökereit rácsálják. De egyelőre elég ennyi. Vagy még seml! Még egy divatos leplet kell fellebbentennem: *a szociális kérdést*. A gyárvárosokban, a gyárakban a tankö-

telesek alkalmazását a szociális viszonyok mázával palástolják előszeretettel. Szép, nagyon szép, hogy a gyermeknek kenyeret adnak, csak az már nem szép a dologban, hogy *ez a kenyér a gyermek fejlődésének, egészségének, sokszor testi ép-ségének rovására tör, azért, mert ő kisebb karajjal beéri*. Álszociáлизmus ez! Adni egynek, de keveset, ott, hol családapáknak lenne a helyük nem karójért, de egész kenyérért, melyet családjukkal megoszthatnának.

Más iskolákat a mi iskoláinkkal kapcsolatban ne hozunk vonatkozásba; azok *kitűnő műutakon haladnak*, bár egyes túlfavorizált típusok útja csak stratégiai út és a rajta haladók nagy részét vesztett életharchoz viszi az álkultúra dívatmámora.

Ezen iskoláknál tényleg nem fontos az ünnepi keretű és köntösű vizsga. Ezekben az iskolákban az iskolázás közérzeti és szükségleti alapon nyugszik és a szülők zöme nem arra kíváncsi, hogy mit tud a gyermeke, mit tanult, hanem arra, és azért remeg, milyen lesz a bizonyítványa és *a papírost* mire váltja fel neki az élet.

A mi járásunk pedig a szűztalajon van, melyen borzalmasan nehéz a haladás; a csapadékosabb, zivatárosabb éghajlat alatt pedig időnkint majdnem lehetetlen. Jól tudjuk ezt mi, kik a szabad természet ölen nyitott szemmel járunk és megfigyelhetjük sokszor, hogy a villámcsapás nem a bokrokat keresi és a marha elsősorban nem az apró füveket legeli. De éppen azért, mert szűzi, *törtetlen talajon vezet a mi utunk, járhatóvá kell tenni azzal, hogy sokan tapossanak rajta és győződjenek meg róla, hogy az áldozat, a fáradságom mit hoztak tülön-tül, kárpótolja őket a kilitésért, melyet ez a nehéz út nyújtott a szűzi talajával, melyből minden fakad, még a szebb, jobb jövő is*.

Erre pedig a többi között bizony nagyon jó alkalom az ünnepélyes vizsga is. Csalogassuk el rá a szülőket, a hangadó elemeket és gondoskodjunk róla, hogy ott olyan dolgokról essen szó meggyőzően és részletesen, melyekből ők, a mindent jobban tudók is tanulhatnak. Adhatunk az anyagból általános képet, de a vizsga anyagát főképpen azon dolgok töltsék ki, melyeket a »mesterek« rosszul, vagy egyáltalában nem végeznek el a maguk és a nemzet kárára. Gondoskodjunk így róla, hogy a sok Saul a hallottak és látottak után elégedetten és Pálként távozzon.

A vizsga szerintem nem azért van nálunk, hogy a tanerő ott számoljon be az évi végzett munkájáról. Erre *még ma, a mai tanerők mellett*, kiket apostoli elhivatottság állított a küzdőtérre, nincs is szükség. Eszmei harcosai port nem hintenek más szemébe, már kíméletből sem, mert magukon bőven tapasztalhatják ennek kellemetlen érzetét. A szakembert pedig elvakítani nem könnyű. Elég egy pár közbevetett kérdés és tiszta a kép előtte.

Lenne még sok mondani valóm e tárgyról, de

lapunk terjedelme gátat szab; lehet majd más-kor. A végbizonyítványok kifogásolt létjogosultságát, egy-két kérdéssel megkísérlem tisztázni. Bir-e valami reális értékkel mondjuk az első szent áldozás emlékképe? Vagy mit ér az első elemista értesítőkönyvecskéje az élet szempontjából? És mégis milyen értékek! Mert igen, vannak ideális

értékek még a mostani világban is és van egy emberi alapérzés, mely a munkája értékelését keresi...

De kedves »...nár« barátom! miért is éppen mi foglalkozunk a vizsgával, mikor ugye mi már szigorítottan levizsgáztunk...

Cegléd.

Csajda F.

E G Y E S Ü L E T I É L E T

Tudósítás

a Gazdasági Szaktanítók Országos Egyesületének 1931. évi október hó 3-án Szegeden tartott évi rendes közgyűléséről

Országos Egyesületünk végre szakított hagyományos szokásával és elhatározta, hogy évi közgyűléseiből csak minden negyediket tartja Budapesten, a közbeeső hármát felváltva nagyobb vidéki városban, illetve olyan gazdasági központban rendezi meg, ahol közvetlenebbül érintkezhetik azzal a gazda közönnyel, amelynek minden tekintetben ügyét szolgálja.

Első ilyen közgyűlést f. évi október hó 3-án Szegeden tartotta. A céllal kitűzött reményeiben nem csalatkozott, mert eltekintve a státustagoktól úgy Szeged város vezetősége, mint nagy közönnye és vidéke részéről igen impozáns érdeklődés nyilvánult meg a közgyűléssel szemben.

Az Egyesület tagjai már előtte való nap nagy számban érkeztek meg és tisztelegve az új hajlékot kapott gazdasági iskola szakfelügyelői központjában, testületileg kivonultak a délután hat órai vonattal érkező gróf Klebelsberg Kunó v. miniszter, országgyűlési képviselő fogadására.

Az elnökség este a Tisza-szálló éttermében igen sikerült ismerkedési estélyt rendezett.

Október 3-án reggel 8 órakor a majdnem teljes számban megjelent státus — a vendégekkel együtt — résztvett a Fogadalmi templom istentiszteletén, ahol Európa egyik legnagyobb orgonájának lélekbe zengő hangja mellett felemelkedett teremtőjéhez és imádkozott igazságos ügyéért.

A templomból a közönység egyenesen a város háza dísztermébe vonult.

Schill János, makói gazd. isk. igazgató, egyesületi elnök, 9 órakor megnyitotta a gyűlést és meleg szeretettel köszöntötte a megjelenteket. Megnyitójában annak a forró óhajításának adott kifejezést, hogy a jövő hozzon boldogabb időket sorsüldözött hazánkra s hozza meg minden magyar igaz vágyainak teljesülését. Hogy azonban kívánságaink megvalósuljanak, ehhez önzetlen, kitartó, de nemkülönben hinni és akarni tudó tagok munkájára van szükség. Kéri a státus tagjait, végezze mindenki ebben a tudatban munkáját és kötelességét, mert csupán az egyesült erők munkája nyomán fakad áldás, magasztos célok megvalósulására.

Elnök üdvözlő szavaiban külön kiemelte Géher Lajos országos szakfelügyelőnk eddigi értékes munkásságát és a gyűlést megnyitotta.

Miniszter levele

Géher Lajos az elnök üdvözlését röviden, de keresetlen melegséggel köszönte meg és egyben átadta a hozzá érkezett, de az Egyesületnek szóló dr. Ernszt Sándor miniszter alább közölt levelét, melyet a titkár olvasott fel.

780 -02.69- 1931. szám.

Hivatkozással folyó évi szeptember hó 15-én 75 -1931. szám alatt kelt felterjesztésére értesítem a tek. Elnökséget, hogy az Egyesület folyó évi október hó 3-án Szegeden megtartandó közgyűlésének tárgysorozatát tudomásul vettem.

Az Egyesület által évenként tartandó közgyűlésen az Egyesület ápolja a gazdasági szaktanítók és szaktanítónok együttműködését mindazon feladatok megoldására, amiket a gazdasági népiskolák megoldani hivatottak.

A mai súlyos gazdasági viszonyok közepette fokozott feladatok hárulnak a gazdasági népiskolákra, mivel ezen iskoláknak úgy a továbbképző tanköteles korban levő gyermekekkel, mint pedig a felnőtt lakossággal meg kell ismertetniük azon gazdálkodási módozatokat, amelyek segítségével a megfelelő termelés mellett úgy az állam, mint pedig a gazdatársadalom anyagi jóléte előmozdítható.

Amidőn köszöntöm az Egyesületet, annak minden egyes tagját arra kérem, miként eddig, úgy a jövőben is fáradhatatlan szorgalommal és szeretettel végezze munkáját.

Budapest, 1931. évi szeptember hó 29-én.

Ernszt.

Közgyűlés a miniszteri leíratot nagy lelkesedéssel fogadta és táviratban fejezte ki hódolatát miniszterének. Egyben meleg hangú táviratban köszöntötte dr. Petri Pál államtitkár.

Ugy a miniszter, mint az államtitkár az alábbi megleghangú levelekben köszönték meg a közgyűlés üdvözlését.

*A Gazdasági Szaktanítók Országos Egyesülete
Tekintetes Elnökségének*

MAKÓ.

Legutóbbi évi közgyűlésük alkalmából hozám intézett, jóleső üdvözlésükért fogadják, kérem, hálás köszönetemet.

Őszintén kívánom, hogy munkálkodásukat Isten áldása és a jól megérdemelt siker kísérje. Nemzetünknek nagy érdekei fűződnek ahhoz, hogy a gazdasági szakoktatás minél intenzívebben fejthesse ki működését és vigye előbbre a gazdasági kulturát is. Meg vagyok róla győződve, hogy önzetlen munkásságukkal még sok örömet fognak szerezni nekem, mint a gazdasági népoktatás legfőbb órának.

Őszinte tisztelettel:

Ernszt.

*A Gazdasági Szaktanítók Országos Egyesülete
Tekintetes Elnökségének*

MAKÓ.

A tekintetes Egyesület által folyó évi október hó 3-án Szegeden tartott közgyűlés alkalmával küldött jóleső, kedves megemlékezésért fogadja a tekintetes Egyesület őszinte köszönetemet.

Nagyfontosságú feladatok és a tekintetes Egyesületnek gyönyörű missiója, hogy a szaktanítói és szaktanítónői kart munkájában lelkesíti, irányítja és támogatja. Ezért midőn eddigi működésükhöz gratulálok, kérem a Mindenhatót, adja áldását további munkájukra.

Őszinte tisztelettel:

Petri.

Titkár felolvasta továbbá *dr. Kreitt Géza* miniszteri titkár levelét, melyben sajnálattal jelent be, hogy hivatalos elfoglaltsága miatt nem vehet részt ez ünnepélyes aktusban ezért megértő szeretettel ilyen módon köszönti a közgyűlés tagjait.

A közgyűlés sajnálattal vette tudomásul *dr. Kreitt Géza* távolmaradását és szintén táviratban fejezte ki nagyrabecsülését titkárával szemben.

A *Magyar Parlamenti Baromfiakat Nemeseítő Országos Szindikátusának* vezetősége szintén megértő melegséggel üdvözölte levélben Egyesületünket, melyet a közgyűlés nagy tetszéssel vett tudomásul és az elnökség útján viszont üdvözi a Szindikátus elnökségét.

Gróf Klebelsberg Kunó díszelnökké választása

A közgyűlés 2-ik és kimagasló pontja volt *Györfy Géza* alelnök következő indítványa:

Indítvány

Gróf Klebelsberg Kunó v. miniszter, országgyűlési képviselőnek a Gazdasági Szaktanítók Or-

szágos Egyesülete örökös díszelnökévé való megválasztására.

Indítványt tevő: Györfy Géza ceglédi gazdasági iskolai igazgató.

Mélyen Tisztelt Közgyűlés!

Országos Egyesületünknek célja, rendeltetése és tagjaival való örökös együttműködése állandóan arra irányult, hogy hazánk oktatás ügyét, de kiváltképpen gazdasági népoktatását a nemzet javára előbbre vigye, tökéletesítse. Ezen szent törekvésében igyekezett háláját kifejezni azokkal a nemzeti nagyjaival szemben, akik ebbeli munkájában segítségére voltak.

Egy ilyen nagy esemény előtt állunk ez alkalommal is mélyen tisztelt közgyűlés! A Bethlen-kormány távozásával, elvesztettük ugyan nagynevű kultuszminiszterünket *gróf Klebelsberg Kunó* országgyűlési képviselőt, mint minisztert, de mint alkotó embert, annál mélyebben véstük lelkünkbe. Az idő sem elég hosszú erre, de ez alkalom sem kívánja meg, hogy volt miniszterünknek a népoktatás terén kifejtett és maradandó tevékenységét teljes egészében feltárjam, csupán arra a működésre akarok rámutatni, amelyet minisztersége idejében közvetlen ügyünkért, a gazdasági népoktatásért tett.

Ha visszapillantunk a gazdasági iskolák történetébe, három korszakot állíthatunk fel benne: a háború előtti, a háború alatti és utána a *Klebelsberg-korszakot*.

A háború előtt iskoláinkat még mindig kísérletinyl gyanánt tekintették és kezelték úgy felülről, mint alulról. Ott, ahol a község, illetve város vezetőségében voltak megértő emberek, a helyi hatóságok áldozatkészségéből épült ugyan egy-egy iskola, igen sok helyen azonban csak területet kaptunk, még pedig olyat, amely már vályogvetésre sem volt alkalmas, avagy 10 liba sem élt meg az elszikeseződéstől rajta. Ilyen körülmények között is lépésről-lépésre haladt kitűzött célja felé ezen iskolatípus s ez a korszak vetette meg szilárd alapját gazdasági népoktatásunknak.

Közvetlen a háború előtti években az akkori kormányunk is felismerte munkánk nagy jelentőségét úgy, hogy az 1913–14. évi költségvetésben 300 ezer aranykoronát állított be az iskolák dologi szükségleteinek fedezésére. Jött azonban a nagy háború, bekövetkezett a szörnyű világégés, amely minket sem kímélt meg. Igazgatók, férfi tanerők, otthagyták nemzetalkotó munkájukat és odaálltak a honmentők sorába. Ez az állapot tartott kb. 1920-ig. Második korszak. A háború, kommunizmus, oláh-invázió elsejert jóformán mindent, eltekintve attól, hogy meglévő iskoláinknak cca 50 százalékát veszítettük el a megszállás miatt, ami megmaradt az is csak füstölő rom volt.

Síró lélekkel, de Istenbe vetett erős hittel fogtunk a romok eltakarításához, amikor feltárult előttünk a harmadik, a Klebelsberg-korszak s benne miniszterünk. Egy új üstökös nemzeti nagyjaink közül, akiknek mérhetetlen látóköre nem kerülte ki ügyünket sem s nagy alkotó munkája közben is gondolt iskoláinkra. Így történt, hogy az 1922. évi költségvetésben a csupán 16 millió pa-

pírkorona, azaz 1280 pengő az előirányzat, az 1923. évben már 450 millió papírkoronára, vagyis 36 ezer P-re és ez évről-évre úgy emelkedett, hogy az 1928. évben a rendes beruházások és költségvetésen kívüli hasznos beruházások összege elérte az évi 455 ezer pengőt. *Miniszferegének utolsó öt éve alatt egymillió 700 ezer pengőt adott iskoláinknak. Ezen összegből épültek, mint új iskolák a ceglédi, egri, köröstarcsai, nagybajomi, nádudvari, Szeged-alsóközponi, szatymazi, röszei, felsőtanyai és székesfehérvári iskolák, összesen 11 új iskola. 20—30 ezer pengőn felüli állami segéllyel tökéletesedtek: a Debrecen II. számú, gyöngyösi, turkevei, mezőturi, tóvárosi, monori, abonyi, kiskunfélegyházi, kalocsai, dunaföldvári és szekszárdi iskolák, szintén 11 iskola, tehát az 52 iskola közül 22-t, majdnem az egésznek 50 százalékát méltán nevezhetjük Klebelsberg-iskolának, mert ő építette, illetve gondosságából, áldozatkészségéből jutott céljának megfelelő állapotba.*

Az 52 iskola közül egy sincs, amelyik a már említett államsegélyből több-kevesebb összeget nem élvezett volna.

Hogy mennyire lelkeszeretettel kapcsolódott bele munkakörünkbe, fényes bizonyítást tesznek erről számos főrendiházi, képviselőházi beszámoló és más alkalmi beszédei keretében tett nyilatkozatai és nem egy közvetlen iskolai látogatása.

Ezek olyan tények tisztelt közgyűlés, amelyek magukért beszélnek s amikor ezeket vizsgáljuk, úgy érzem nem tudunk elég hálásak lenni Öccellenciájának a gazdasági népoktatás fejlesztéséért, ügyünk felkarolásáért.

Anyagiakban szegények vagyunk, de lelkiükben annál gazdagabbak s ebből a lelki szeretetből, megbecsülésből kovácsoljunk össze volt miniszterünk nagyságához méltó emléket, s hogy ennek egyesületi életünkben örökös nyoma legyen indítványozom, hogy *gróf Klebelsberg Kunó dr. v. minisztert, Szeged város országgyűlési képviselőjét, válasszuk meg örökös díszelnökünknek.*

Hosszantartó taps és nagy éljenzések után a közgyűlés a következő egyhangú határozatot hozta:

Határozat

A közgyűlés *Györfy Géza* indítványát nagy lelkesedéssel fogadja és teljes egészében jegyzőkönyvében megörökíti. Nagy lelkesedéssel elhatározza, hogy *gróf Klebelsberg Kunó dr. v. minisztert, országgyűlési képviselőt, a gazdasági népoktatás terén kitejtett elévülhetetlen érdemei elismeréséül a Gazdasági Szaktanítók Országos Egyesületének örökös díszelnökévé megválasztja.* Felkéri az elnököt, hogy Öccellenciáját a díszelnöki tisztségbe iktassa be és ez alkalomból kiállított oklevelet ünnepélyesen adja át. (Taps és éljenzés.)

E tárggyal kapcsolatosan a közgyűlés *Kurdy Sándor* indítványára, nemcsak jegyzőkönyvi köszönetét fejezi ki *vitéz Gyutay Istvánnak*, ki a díszelnöki oklevelet olyan nagy művészettel készítette el, hanem egy pályamunkának a díjával —

100 pengővel — is megjutalmazta művészi munkáját.

A tárgysorozat 3-ik pontjában elnök előterjeszti, hogy *Nagy I. Béla* elhunytával, a megüresedett lanszerkesztői, *Györfy Géza* lemondásával az alelnöki, valamint *vitéz Gyutay Istvánnak* a szolgálat érdekében történt áthelyezésével megüresedett könyvtárosi tisztségek várnak betöltésre. Felhívja a közgyűlést a választások megejtésére.

Brózik Dezső indítványára a közgyűlés egyhangú felkiáltással: *Haraszthy Józsefet* alelnöknek, *Györfy Gézát* szerkesztőnek és *Bernecker Bélát* könyvtárosnak választotta meg.

A közgyűlés 4-ik pontja a titkári jelentés volt, melyben *Pigniczky Ferenc* egyesületünk érdekes titkára nagy lendülettel a tá elő egyesületi életünk ez évi főbb eseményeit. (Lapunk más helyén közöljük.)

Az 5-ik pontban *Pataky Sándor*, mint a pénztárvizsgáló bizottság elnöke számol be a pénztárvizsgálat eredményéről, majd *Vrannay Kálmán* főpénztáros az 1931—32. évi költségvetést terjeszti elő, mindkettőt a közgyűlés helyeslőleg tudomásul vette és egyszersmind elfogadta. (Ugy a pénztári mérleget, mint a költségvetést lapunk következő számában fogjuk közreadni.)

A pénztári jelentéssel kapcsolatosan *Molnár Sándor* indítványt tesz a szoboszlói hévfürdő mellett építendő üdülőház építéséről, a Rádlialap felhasználásával. Két tervet ismertet, egyik szerint az alap jelenlegi összegéből az üdülőházat fel lehetne építeni, a másik szerint pedig egy nagyobb ház építésére, egy pár ezer pengővel a tagok

Az egész életben hű barát a

SINGER

VARRÓGÉP

Alacsony havi részletek.
Kedvező fizetési feltételek.

SINGER VARRÓGÉP R.-T.

Fióküzlet az ország minden nagyobb városaiban!

áldozatkészségéből, meg kellene pótolni az alapot. Több hozzászólás után az a határozat alakult ki, hogy csak addig nyújtózkodjunk, ameddig a takaró ér és *ha egyáltalán építünk, a költségeket illetőleg csupán az alap jelenlegi összegének erejéig mehetünk el.* A terv részletes kidolgozására közgyűlés egy bizottságot küld ki és ennek tagjaiul az elnök vezetésével *Pataky Sándort, Molnár Sándort, Vrannay Kálmánt és Ridelmayer Jánost* választja meg. Az alap felhasználásával felépülő

ház mindenestre »*Rádli üdülőház*« nevet fogja viselni.

A szerkesztő és könyvtáros jelentéseit lapunk későbbi számaiban közöljük.

A közgyűlés tárgysorozatának végére érve elnök a megválasztott díszelnökünknek, *gróf Klebelsberg Kunó dr. v. miniszter, országgyűlési képviselőnek*, ünnepélyes meghívására: *Győrffy Géza, Haraszthy József és Mezei Imre* tagokat kéri fel s a közgyűlést berekeszti.

Díszgyűlés

A közgyűlés által kijelölt küldöttség *Győrffy Géza* vezetésével a polgármester szobájában tartózkodó *gróf Klebelsberg Kunó dr. v. miniszter, országgyűlési képviselőt* ünnepélyesen felkérte a díszgyűlésen való megjelenésre.

Az akkorra már zsufozásig megtelt díszterem közönsége a megjelenő volt minisztert szünni nem akaró éljenzés és tapsviharral fogadta, majd felzendült a helybeli Róm. Kath. Tanítóképzőintézet hatalmas énekkarának ajakán a »*Magyar Hiszek-e egy*«, utána következett *Schill János* elnöki megnyitója és díszelnöki beiktató beszéde, melyet a nagy és emlékeztető nap emlékére teljes egészében ide iktatunk.

Nagyméltóságú és Méltóságos Uraim!

Mélyen Tisztelt Vendégeink!

Igen Tisztelt Díszközgyűlést!

Elhangzott a jelen szomorú magyar korszak imája. Első három szava »*Hiszek egy Istenben*«, a mult és jövő leghibiztosabb alapja, létünk szent bástyája.

A Mindenható Istenben való rendíthetetlen hittal indult utjára immár közel négy évtizede a gazdasági népoktatásért küzdő, akkor még kisedes csapat, a gazdasági szaktanitóság. A hivatása szeretetétől áthatott kis tábor a gondjaira bízott önálló gazdasági népiskolákban azóta földművelő népünk gyermekeinek százazreit nevelte a honi rög szeretetére és oktatta arra, miként bánjanak hazájuk ezen féltett kincsével.

A mai nap gazdasági népoktatásunknak, hazánk borus-szomorú helyzete közepette is ünnepe, a munka ünnepe. Mert *nem a csüggedés, az örökös panasz szava hozta össze a gazdasági népoktatás munkásait szükkeretű hazánk minden tájékáról ide, Szegedre e színtiszta magyar városba.* A Gazdasági Szaktanitók Országos Egyesületébe tömörült gazdasági iskolák tanerői egy hívó szóra, csonka hazánk minden részéből azon erős elhatározással jelentek itt meg, hogy a jó Istenben való tántoríthatatlan hittal *szent fogadalmat* tegyenek.

Lelkünk és szívünk mélyében él azon megmásíthatatlan elhatározásunk, hogy *elszántan fogunk küzdeni, szívós kitartással fogunk dolgozni a nekünk kijelölt munkaszakazon, a magyar nép*

jövőjéért, létéért és boldogulásáért. Nem az ünnepi alkalom váltja ki lelkünkéből ezt az elhatározást, mert mi, miként a multban, úgy a jövőben is komoly munka gyakorlásával, tettekkel igazoltuk és fogjuk azt igazolni.

Eme törekvésünk végrehajtásához erkölcsi erőt merítünk abból a nagy példából is, melyet *csonka hazánk gazdasági népoktatásának újra alapítója, a díszközgyűlésünkön megjelent és szeretetünkől övezett gróf Klebelsberg Kunó dr. Önagyméltósága adott minékünk.*

Kegyelmes Uram!

Gazdasági népoktatásunk igen is Excellenciában újra alapítóját tiszteli. A nagy világégés után hazánkban minden romokban hevert s így gazdasági népoktatásunk is a pusztulásnak volt kitéve.

Nagyméltóságod mindenre kiterjedő figyelme az összes oktatási ágak mellett a *nép gazdasági oktatását is elsőrendű követelménynek, létszükségletnek, létszükségletnek tartotta.* Mindent átkaroló programjába nemcsak felvette hazánk kigazda- és munkásosztályának gazdasági irányú oktatását és művelését, hanem alkotásaival, gazdasági népiskolák építésével és egyéb, a célt szolgáló intézkedéseivel, gyakorlati szervezésekkel, nagyrészt megvalósította azt. Ezt igazolja egyik legilletékesebb megállapítás, mely azt mondja: »*Olyan maradandót alkotott, mely sokáig hirdeti nevét.*«

Most pedig engedje meg Nagyméltóságod, hogy a Gazdasági Szaktanitók Országos Egyesülete, a gazdasági szaktanitóság összessége nevében mély tisztelettel, igaz nagyrabecsüléssel és szívünk belső melegével üdvözölhessem Nagyméltóságodat, midőn körünkben megjelenni kegyeskedett és ezzel a mai díszközgyűlésünk fényét emelni méltóztatott.

Mély tisztelettel és igaz nagyrabecsüléssel üdvözölöm egyesületünk nevében *dr. Glattfelder Gyula* az őcsanádi egyházmegye apostoli lelkű főpásztorát, a püspök úr *Öexcellenciáját*, aki az ifjúság igazi lelki támogatója, irányítója és védője. Kérjük a püspök úr *őkegyelmességét*, terjessze ki figyelmét és tevékenységét továbbra is gazdasági népoktatásunkra, ahol a nép serdülő gyermekeit

fenyegető bomlasztó erők működése közvetlenül érezhető. Isten áldása kísérje ebbeli tevékenységét.

Mély tisztelettel köszöntöm *dr. Aigner Károly* Szeged szab. kir. város főispánja ömértóságát, aki köztudomás szerint a nép gazdasági haladásának mindenkor lelkes istápolója volt, amiről Szeged szab. kir. város ily irányú fejlődése is tanúságot tesz. Kérjük Méltóságodat, legyen ezen túl is pártfogója ügyeinknek működése körében.

Igaz nagyrabecsüléssel üdvözljük *dr. Somogyi Szilveszter* Szeged szab. kir. város polgármestere ömértóságát s az ő személyében Szeged város egész közönségét.

Igaz magyar lelke most a határmenti alföldi metropolis népének kulturális fejlődését, erős akarrattal, kitartással mozdítja elő. E város nagy tanyavilágának gazdaközönsége is hálával tekinthet az ő munkájának eredményeire, a már működő gazdasági népiskoláikra, gyermekeik igazi szellemi otthonára. Kérjük méltóságodat, legyen ebben továbbra is jó és becsületes magyar népének bölcs támogatója és vezetője.

Öszinte és teljes tisztelettel üdvözlöm a m. kir. Ferenc József Tudományegyetem képviselőjét *dr. Kogutovitz Károly* ömértóságát, kinek megjelenésében a gazdasági népművelés ügyének, a magasabb tudományok részéről való igaz megbecsülését látom.

Szívünk és lelkünk öszinte melegével és tiszteletével üdvözlöm a gazdasági népoktatás ügyosztályának főnökét, a vendégként megjelent *dr. Zsarkó Pál* miniszteri osztálytanácsos ur önagyóságát, mert ellenállhatatlan érzésünk, hogy az ő lelkében a magunkéval találkozunk. Mély tisztelettel kérjük, maradjon továbbra is munkánk közvetlen igazságos irányítója és szószólója.

Meleg szeretettel köszöntöm *Hálthay Alajost*, mint a polgári iskolák szegedi kerületének főigazgatóját.

Igaz szeretettel üdvözlöm az *egyházak érdekes képviselőit*, Csongrád vármegye és Szeged szab. kir. város népoktatásának vezetőjét, *Kiss Károly* kormánytanácsos, kir. tanfelügyelő urat, mint a gazdasági népoktatás ügyének igaz barátját és tankerületében lelkes támogatóját, nem különben e mai ünnepünkön közreműködő ifjúságnak fáradhatatlan szellemi vezetőjét, a gazdasági népoktatásért a maga hatáskörében munkálkodó, *dr. Becker Vendel* pápai kamarás, szentszéki tanácsos úr önagyóságát, a szegedi kir. róm. kath. tanítóképzőintézet igazgatóját, továbbá az igen tisztelt sajtó, az összes intézetek, intézmények és egyesületek képviselőit, kik megjelenésükkel a mai díszközgyűlésünket kitüntetik.

Szívünk belső melegével üdvözlöm összes mélyen tisztelt vendégeinket, a megjelent kartársnőket és kartársakat, az itt lelkes énekével közreműködő tanítóképzőintézet reményteljes ifjúságát és ezzel díszközgyűlésünket megnyitom.

Mélyen tisztelt Díszközgyűlés.

Díszközgyűlésünk első tényeként egy marandó emlékü, tiszteletteljes bejelentést kell megtennem.

A Gazdasági Szaktanítók Országos Egyesülete a mai napon tartott rendes évi közgyűlésén *gróf Klebelsberg Kunó v. b. t. t. úr Önagyomértóságát egyhangú nagy lelkesedéssel egyesületünk örökös díszelnökévé megválasztotta.* (Hosszantartó éljenzés és taps.) Tisztelettel javaslom, hogy rendes évi közgyűlésünk ezen részének lefolyásáról egyesületünk őszinte ragaszkodásának és örökös Díszelnökünk iránti igaz nagyrabecsülésének tanuságtételeként, a megválasztást javasoló indítvány és közgyűlésünknek erről hozott határozata teljes egészében felolvastassék.

A díszközgyűlés egyhangú óhaja folytán felhívem az egyesület titkárát, hogy az örökös díszelnöki választást javasoló indítványt és a választás megtörténtét kimondó közgyűlési határozatunkat olvassa fel.

(Titkár a közgyűlés keretében ismertetett indítványt és határozatot olvasta fel.)

(Indítvány és határozat felolvasása után tapsvihar és éljenzés.)

Utána ismét az elnök emelkedett szólásra:

Diszoklevél átadása

Kegyelmes Uram!

A Gazdasági Szaktanítók Országos Egyesülete e határozattal és e választással *ki akarja fejezni mélyesége háláját és köszönetét Excellenciád-nak, azért a megértésért, mellyel ügyeink iránt mindenkor viseltetett és azért a nagyfontosságú támogatásért, mellyel hosszú évekre kiterjedő minisztersége alatt, súlyos időkben, ezer gondja közepette is felkarolni méltóztatott a gazdasági népoktatás sok ügyét-baját.* Most abban a súlyos korszakban, melyen keresztül mentünk és megyünk, a mi iskoláink és azok tanerői is sok bajjal, szinte legyőzhetetlen nehézségekkel kellett hogy megküzdjenek és mi lett volna belőlünk, ha Excellenciád állandó gondoskodása ki nem terjed a magyar közoktatás azon mezejére is, melynek kemény rögeit mi törjük, s melynek eredményes művelésétől függ igen nagy részt Magyarország széles néprétegeinek haladása és boldogulása.

Szívünk mélyéből eredő hálával gondolunk vissza azon ténykedéseire, melyekkel akárhányszor segítségünkre sietett és őszinte nagyrabecsüléssel azokra a terveire, melyek a súlyos idők miatt eddig meg nem valósulhattak, de amelyek el nem felejtve, egy széles program részeként a jövőre nézve mint megvalósítandók készenlétben tartattak.

A népoktatás terén véghezvitt nagy alkotásaiból, de nyilvános beszédeiből és számos megírt cikkéből is tudtuk azt, hogy *Kegyelmes Uram a gazdasági és kulturális élet nagy területeit átjogó koncepcióiban mily fontos helyet kívánt biztosítani a magyar gazdaközönség és földművelő nép kulturális emelésének, az észszerű gazdálko-*

dás fejlesztésének és ezzel a gazdasági népiskolák korszerű reformjának is.

Kérve kérjük, hogy ezen nemes törekvéseiben, gazdasági népiskoláink és azok tanerőinek ügye mellett továbbra is kitarítani méltóztassék s a hol arra alkalom és mód kínálkozik, nagy tekintélyével és befolyásával, átfogó elméjének szuggesztivitásával és szívének nemes buzgalomával a nép e szent ügyét a jövőben is támogatni kegyeskedjék.

E szent ügyért kifejtett működése fölött érzett, soha el nem múló hálánk jeleként és Nagyméltóságod jövőd munkálkodásába vetett hitünk és bizalmunk zálogaként legyen szabad a Gazdasági Szaktanítók Országos Egyesületének örökös díszelnökévé történt megválasztásáról szóló díszoklevelet mély tisztelettel átnyujtanom.

Gróf Klebelsberg Kunó beszéde

Nagyméltóságú Püspök Ur, igen tisztelt Elnök Uram, tisztelt Hölgyeim és Uraim!

A hatalmon lévő férfiaknak mindig kijár a tisztességből és az ódiumból is egy bizonyos rész. És együtt jár az állással mind a kettő, a fénytől nem is választható el az árnyék. Ezeket a dolgokat illik úgy fogadni, mint ahogy a rómaiak előírták: *aequo animo ferre*. De ettől egészen eltérő az Hölgyeim és Uraim, amiben itt tegnap Szegeden volt részem és amiben most Önök részesítenek. *A távozó minisztert tisztelik meg, azt, akitől nincs mit félni és nincs mit remélni és én ebben látom éppen az Önök gesztusának nagy szépségét és ezért oly kiváló mértékben megtisztelő ez rám nézve*. Engedjék meg, hogy én a köszönetnek ezekhez a szavaihoz még hozzáfűzzek pár megjegyzést és egy vallomást, a magyar gazdasági szakoktatásnak legfőbb kérdéseiről.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! A pedagógia más terein kikristályosodott iskolatípusokkal van dolgunk, hogy mit jelent egy mindennapi népiskola, mit egy humanisztikus vagy egy reálgimnázium, egy reáliskola, egy polgári iskola, vagy ha följebb megyünk, mit jelent az egyetem a maga négy klasszikus karával, a bölcsészeti, az orvosi jogi és természettudományi karral, azt mindenki tudja és az kultúr nemzeteknél jóformán mindenhol csekély eltéréssel egyenlő is. A gazdasági szakoktatás terén még ilyen kikristályosodott iskolafajták és iskolatípusok, melyek pláne törvényben lennének megrögzítve, csak ritkaságszámba mennek és nagy a fogalomzavar. Például *összetévesztik a tanfolyamot és tanfolyamokat az iskolával*. És sok laikus ember azt hiszi, hogyha öt-hat tanfolyamot esetleg összeköt, hogy akkor már létrejött egy iskola. Ez óriási csalódás. A tanfolyamon csak bizonyos gyakorlati készségek és kézügyességek sajátíthatók el, *csak az iskola az, amely nevel, az iskola az, aminek speciális felte van*. Egy kosárfonó tanfolyamot, — nem akarom lekicsinyelni, nagy a gyakorlati jelentősége — elvégezhetnek sokan, anélkül, hogy ennek a révén ők belsőleg valamelyes fejlődé-

sen, vagy pedig átalakuláson mennének át. Az iskola ott kezdődik, ahol az egyéniséget formálják, ahol nevelnek. De ne gondolja senki, hogy ezt a nevelő munkát el lehet érni ugyanazokkal az általános eszközökkel, melyekkel a mindennapi népiskola, vagy polgári iskola dolgozik. *A gazdasági szakiskolának, ha igazán iskola akar lenni és igazán szakiskola akar lenni, speciális gazdasági nevelést kell adnia, fejlesztenie kell a foglalkozás szeretetét és a gazdasági morált.* (Zajos éljenzés.)

Hogy minő jelentősége van pl. a *gazdasági morál* ápolásának, azt export kereskedelmünkből láthatjuk. Nem régen a német követ, aki jó barátom, azt mondta nekem, hogy ő előmozdította a magyar alma kivitelét. Csakhamar meglátták azonban azok a német cégek, amelyek tőlünk exportőröktől vettek, hogy az áru csak az első két-három sorban volt csomagolva és jó, alul silány áru volt és amikor erre rájöttek, soha többé rávehetők az illető német kereskedők nem voltak, hogy Magyarországon rendeljenek almát.

Látják, tisztelt Hölgyeim és Uraim! *Ez a gazdasági morál, és a gazdasági morál ápolása tanfolyamokon nem képzelhető el, csak iskolában, ahol nevelik az ifjúságot*. Ezért törekedtem ketőre. Hogy a tanoncoktatásnál, az iparos- és kereskedő-tanoncoktatásnál ne maradjunk meg a régi rendszernél, hanem saját szaktanítókkal és szemléltető kiállításokkal, sőt tanműhelyekkel bíró, önálló iparostanonciskolákat létesítsünk. A mezőgazdaság terén is, hogy valóságos *fix iskolatípusú munkáljuk ki ezt a mi gazdasági népiskolánkat*, amelynek fogalma állami törvényben le van horgonyozva.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Ennek az iskolafajtának az előnyeiről iparkodtam a magyar nemzetet meggyőzni, hiszen Neonacionalizmus c. dolgozatomban egy nagy részt szántam ennek, ahol kifejtettem, hogy *ennek az iskola ajtajának, ennek a nálunk immár kikristályosodott és kijegecesedett iskolafajtának három nagy előnye van*. Először *tankötelezettségen nyugszik*. Tehát nincs kitéve annak a veszedelemnek, amely számos gazdasági szakiskolának a baja, hogy néptelen és üresen marad. Az általános tankötelezettség már eleve biztosítja a törvény erejénél fogva ezeknek az iskoláknak a benépesítését. Második előnye az, hogy *ott, ahol az tökéletesen ki van építve, ahol az eszme 88,000 P-be kerül*, tehát egy olyan iskolatípus, amelyet normális viszonyok között, nem szólva a mostani kivételes helyzetről, a magyar nemzet képes emelni és létesíteni, tehát nem megy a dolog százczekre s sőt egy millióra, hanem *88,000 pengővel megvalósítható egy ilyen virágzó intézmény*. A harmadik előnye és igen nagy előnye az, hogy *a helyszínen marad, nem kénytelen internátusokba gyűjteni össze az ifjúságot*, mert tudjuk, a magyar gazdaember konzervatív, nem szívesen adja ki a gyermeket a házból, nem is bírja ő maga ennek a költségeit, az internátus költségei pedig rendkívül nagy súlytal nehezedik az államkincstárra. Viszont *az ifjú nem szokik el egy internátusban a paraszti ház viszonyaitól és nem idegenkedik azután a végén, mint*

azt sokszor láttuk, a szülői ház egyszerű viszonyai közé való visszatéréstől. De számolnunk kell azal is, hogy 5-600,000, mondjuk félmillió ilyen tankötelezettel van dolgunk. Most már, kérдем, remélhet-e a magyar nemzet, hogyha tökéletesebb is, de drágább iskolatípusokkal úgy tele tudjuk szórni az egész országot, hogy mindezt az 500,000 gyermeket, vagy ifjút be tudjuk az iskolába szorítani. Ezt csak ilyen általános, a helyszínen lévő olcsó iskolatípussal érhetjük el.

En tehát meg vagyok győződve, hogy a magyar mezőgazdasági szakoktatás csak akkor lesz sikeres, csak abban az esetben fogja kiterjeszteni a maga jótékony hatását a nemzet legszélesebb rétegeire, ha a magyar mezőgazdasági szakoktatás központjába, mint vezető- és főtípust a gazdasági népiskolát állítjuk.

Ez a pedagógiai meggyőződés és ez a praktikus felismerés vezetett engem akkor, mikor propagandát igyekeztem a közvéleményben csinálni amellet a gondolat mellett és igyekeztem abból megvalósítani annyit, amennyit lehetett.

Kérdezhetik tőlem teljes joggal, miért nem csináltam többet. Arra a válaszom az, hogy mindennapi népiskolákat az ország számos részében olyan primitív állapotban találtuk, hogy a dolgok természetes sorrendjét tartva szem előtt, minden előtt meg kellett alapozni a magyar elemi népoktatást ennek az 5,000 objektumnak létesítésével, amely nélkül ma rendkívül kritikus helyzetben lennénk, amikor a tankötelesek száma meghaladta az egy milliót. Tehát nekem bizonyos sorrendet kellett tartanom, de a mindennapi népoktatás ma meglehetősen rendezve van s így a következő nagy hullám, hogy ha a gazdasági helyzet majd meg fogja engedni, okvetlenül a gazdasági népiskolák fejlesztése kell, hogy legyen. És, hogy ez így lesz, arra nézve teljes garancia az én nagyrabecsült kiváló hivatali utódom. Kéves távozott miniszter tette le olyan megnyugvással a szeretett ügykörét utódjának a kezébe, mint én *Ernszt Sándor* kezébe és *hogy ez a kiváló férjű mennyire megértette az idők jelét, azt mutatja éppen az, hogy beköszöntő beszédében azt mondta, hogy ő működésének a súlypontját éppen a gazdasági szakoktatásra fogja helyezni.*

Önöknek, tehát nincs okuk csüggedni, az én távozásomon, az alapvetés megtörtént és a nagynevű utód kijelentéséből tudjuk, hogy ő ezen az úton tovább fog haladni és fogja tovább végezni a munkát, mert egyik leglényegesebb a'apja minden bölcs kormányzásnak, hogy minden utód respektálja az előd munkáját, mint ahogyan én respektáltam azt, aki előttem volt és az utódom is megbecsüli az én munkámat. Igen tisztelt Hölgyeim és Uraim! Végezetül még egy pedagógiai igazságot. Az emberek hajlandók arra, hogy az *ideálist összetéveszték az inpraktikussal* és hogy ha van ellenszenv a modern iskolaügyet alaposan nem ismerő közönségben a magyar közoktatás iránt, annak az oka az, hogy összetévesztik az inpraktikust az ideálissal. Azt hiszik, hogy a magyar iskolában csupa az életre hasznavehetetlen dolgokkal gyötrik az ifjúságot. Ennek kiküszöbölése volt az oka pl. annak, hogy a középfokú

oktatásnál a humanisztikus gimnázium háttérbe szorításával a reálgimnázium típusát munkáltuk ki, amely nem annyira holt nyelveket nyújt, hanem két modern nyelvet, amelyeknek ismerete megkönnyíti a boldogulást az életben. *Nincs ellentét az ideális és a hasznos közt.* Csak hozzá nem értő emberek állítják szembe ezt a kettőt, mi tiltakozunk az ellen, hogy az ideálissal az inpraktikus gondolkozást azonosítsák. És ha van iskola-fajta, amely tanuságot tesz amellet, hogy a magyar iskola egyfelől az ideális és nagy eszmék szolgálatába állítja az ifjúságot, másfelől pedig közvetlen hasznot nyújthat, ez az iskolatípus a gazdasági népiszkola. Ilyen szellemben, ezekkel az alapelvekkel kell az én meggyőződéseim szerint haladni tovább. És én azt hiszem, hogy abban, hogy épp a hatalomról való távozásom után, Önök ekkora megtiszteltetésben részesítettek engem, ennek az alapja az volt, hogy valahogyan közösen megérettük, hogy megértettük egymást. (Éljenzés.) *Hogy az organizátor és adminisztrátor megértette és méltányolta Önökben a pedagógust és Önök, pedagógusok, megértették és méltányolták bennem az organizátort. Ez a szolidaritás tett bennünket képessé arra, hogy páratlanul nehéz viszonyok között kielégítőt alkosunk, ez tette lehetővé, hogy tíz évvel ezelőtt, amikor miniszter lettem, csak negyven százalék volt a továbbképző iskolakötelesek beiskolázása és ma már nyolcvan százalékot képvisel, szóval ez tette lehetővé, hogy Önök, nagyrabecsült Hölgyeim és Uraim, mint tanítószemélyzet és én mint miniszter, emelt fővel állhatunk a nemzet színe előtt. Köszönöm a megtiszteltetést, amiben részesítettek. (Hosszantartó éljenzés és taps.)*

Kegyelmes Uram!

Az imént elhangzott szavai, az azokban kifejezett eszmék és gondolatok lelkünk mélyébe hatoltak, mert azon férfú ajkáról hangzottak el, aki nagy *elméjének minden gondolatával, szívének minden érzésével a magyar nép jövőjéért és feltámadásáért küzd és munkálkodik.* Amidőn ezért ismételen hálás köszönetet mondunk, egyben tisztelettel javasolom, hogy gróf Klebelsberg

Minden mezőgazdasági szakoktatónak, szaktanítóknak és gazdának nélkülözhetetlen

POLÓNYI MANÓ

kiváló gyakorlati szakmunkája:

„A magyar parlagi baromfi védelme“

és

„Baromfinemesítés elméletben és gyakorlatban“

Ára szaktanítóknak és e lapra hivatkozóknak 6 P helyett 4.50 P és még ezen kívül ingyen mellékletként kapják Molnár Pál: „Hogyan lehet a tyuktenyésztés a falu életének könnyítője?“ című könyvet is. — Megrendelhető a Magyar Parlagi Baromfiakat Nemesítő Országos Szindikátusánál: Budapest, V. Kossuth Lajos-tér 14-16., III. em. 6.

Kunó önméltósága örökös díszelnökünk beszéde díszközgyűlésünk jegyzőkönyvében megörökítették s ezen javaslat alapján azt határozatként kimondom.

Díszközgyűlésünk negyedik tárgya, előadások

a gazdasági népoktatás aktuális kérdéseiről.

Felkérem *Géher Lajos* gazdasági iskolai országos szakfelügyelő urat, hogy előadását az önálló gazdasági népiskolák hivatásáról, megtartani szíveskedjen.

Az önálló gazdasági népiskolák hivatása!

»Ember küzdj és bízva bízzál!«

Ezen örökéletű szavakkal fejezte be Madách halhatatlan művét, ezt az idézetet veszem fel én is szerény előadásom vezérfonalául, melyet nagyméltóságú díszelnökünk magasszárnyalású székfoglalójára és elhangzott értékes fejtegetéseire részben, tiszteletteljes válasznak is szántam.

Mi a gazdasági népoktatás tanerői, országos egyesületünk tagjai küzdünk, megerősítéssel munkálkodunk egy aránylag még fiatal és így kevésbé ismert intézmény, a gazdasági népoktatás szolgálatában. Küzdve-küzdünk 35 év óta annak megvalósítása, életrekelése és kifejlődése érdekében. Bízva-bízunk megerősödésében és agrár államunkban való felvirágoztatásában. Hisszük, hogy célkitűzésünk helyes, reméljük, hogy a még most gyenge szellemi vetés erőteljes, hatalmas oktatási ággá fog kifejlődni.

Küzdelmünkben mindenkor hálásan vettük a megértő körök jóleső támogatását, munkánk megértését. Így megkülönböztetett hálával köszönjük mindannyian nagyméltóságú Díszelnökünk bátorító, buzdító szavait, melyek új megvilágításban állították be a kérdést s a jövő fejlődés biztató irányát is megjelölték.

A gazdasági népoktatás az 1868. évi iskolai alaptörvény intézkedéseiből kelt életre. Trefort minisztersége alatt Halász Ferenc min. tan. volt az, ki a gondolatot és eszmét felvetette, majd meg is valósította. Elgondolása az volt, hogy az elemi iskolát végzett 12—15 éves tanköteleseknek, kik tanulmányaikat valamely középiskolában nem folytatják, kiknek iskoláztatása 15 éves korban megszűnik, gazdasági képzést nyújtsanak, jövő foglalkozásukra, a földművelésre őket előkészítsék. Így valósult meg hazánkban az alsófokú u. n. népies gazdasági szakoktatás.

A gondolatot hamar felkarolták, úgyhogy a háborúig 84 gazdasági népiskola létesült, melyekből a békediktátum 37-et elvett. A háború utáni viszonyok ilyenmő iskolák szervezésére kedvezők nem voltak, míg nagyrabecsült Díszelnökünk újabb lendületet nem adott az intézménynek hét új iskola felállítása, a meglévők kifejlesztése és az iskolázás szigorítására vonatkozó törvény pontos végrehajtásával. Jelenlegi számuk 52, mintegy 16,000 fiú- és leánytanulóval.

Iskoláink a háborús évek születési csökkenését még érzik, rendes viszonyok között a legkisebb iskolának is 120, a legnagyobbknak 900 tanulója van, úgyhogy ez 52 iskola évi 18,—20,000 növendékkel foglalkozik.

E számadatok mutatják, hogy ezen iskolatípus a tömegoktatásra van berendezve. A tanulók

tanítása ingyenes, mégcsak beíratási díjat sem fizetnek.

A parlamenti 33-as, illetve hatós bizottság útján megejtett számítások szerint a mostani csekély létszám mellett egy tanulóra évi 37 P esik a központi igazgatástól le, minden dologi kiadásig. A tanulók ötórás félnapos tanítása, fejeként és átlag 12 fillér kiadást okoz a köznek. A speciális magyar viszonyokból kinőtt ezen iskola és tanításának olcsósága más iskolákkal szemben tehát feltűnő, annál is inkább, mert a felállítás és berendezése a normál iskolánál száz-ezer pengőt igényel, békében 50—60,000 koronába került.

A gazdasági népiskola nagyszámú fiú- és leánytanulóinak oktatását elméleti és gyakorlati alapon végzi. Célja és hivatása az elemi iskolában szerzett ismeretek megerősítése, állandósítása mellett: tanulóit a jövő élet foglalkozásuknak, a mezőgazdálkodásnak előkészíteni, értelmes, hazafias, vallásos föld- és kertmunkásokat, kisgazdákat és ügyes gazdasszonyokat kiképezni.

A tanítás sikerét a tanerők rátermettsége biztosítja. Minden iskolánál fontos, de itt különös súllyal mérlegelendő a tanerők kiképzése, e pályára való hivatottsága. Ezért a tanerőktől kétféle, pedagógiai és gazdasági szakképzettséget követelünk. Jelenleg az okl. gazdák a főlegyházi tanítóképző IV. osztályából különbözeti vizsgát tesznek, majd az V. osztályt, mint rendes tanulók elvégzik s így szerzik meg gazd. szaktanítói oklevelüket. A nők részére a földművelésügyi minisztérium tart fenn Kecskeméten szaktanítónőképző-intézetet, hova jeles oklevelű tanítónőket vesznek fel.

A tanerőképzés mostani rendje, habár évtizedek próbálkozásának eredménye, még sem mondható tökéletesnek. Kétféle idő, kétféle képzés a státusban félreértéseket és zavarokat okoz. Kívánatos volna, hogy a jövő tanárjait és tanárnőit az egyetemen kapcsolatosan a lehető legnagyobb és leg-tökéletesebb agrár pedagógiai kiképzéssel lássák el.

A gazdasági népiskola jellegzetessége, hogy mindenik 20—30 holdas gyakorlóterülettel rendelkezik, tehát a helyi viszonyokhoz mért berendezett gazdálkodása is van, hol az elméleti tanításokat gyakorlatilag is elsajátíthatják és annak hatását bemutatják a tanerők. Van olyan iskola, melynek 92, sőt 147 kat. holdas gyakorlóterülete is van, úgyhogy az 52 gazdasági népiskola összterülete meghaladja a 2000 holdat, melyen végzi tanulóinak sokoldalú gazdasági kiképzését.

A tanulók résztvesznek a növényápolás, termelés minden munkájában. Serényen foglalkoznak a konyhakert, szőlő-, faiskola és gyümölcsösben: végzik az állattenyésztés, gondozás teendőit, háziipari, háztartási, szabás-varrás és hasonló, igen sokféle gyakorlati készséget sajátítanak el.

A gyakorlati oktatás sikere már nemcsak a tanerők és tantestület, de a terület alkalmas berendezése és felszerelésétől is függ, vagyis elsősorban az iskolafenntartók áldozatkészségével van szoros kapcsolatban. Van harmincéves iskolánk, mely beállításától kezdve a községtől soha egy fillér hozzájárulást nem igényelt, mert már gazdálkodásából tartja fenn magát, fejlesztéi tartozékait. A régebben szervezett iskolák többsége már ilyen, önerejéből tevékenykedik.

Vannak azonban mostoha viszonyok közé került iskoláink is, hol a beruházás elégtelensége miatt állandó még a panasz, gyakori a segélykérés.

Hogy az iskolai gyakorlóterület a kísérlet, a több és minőségi termelés, a mező- és kertgazdaság, avagy az állattenyésztés terén mily kiváló szolgáltatásokat teljesítettek, avagy miképpen alakították át az egész község kert- és mezőgazdálkodását, sikertelenségét és termelési módját — nem tartom ildomosnak részletezni. Szabadjon azonban megemlítenem, hogy az idei orsz. tenyészállatkiállításán a résztvevő gazdasági iskolák 22, a nemzetközi baromfikiállításán 41 díjat nyertek a magyar búza és nemesítése és a búza termelésére meghirdetett pályázaton, habár 8.000 gazda és birtokos küldte be termésének legjavát a versenyre, úgy az idén, mint a múlt évben is a legelső díjat: az *ezüst serleget* és *arany koszorút*, sokmás kitüntetéssel gazdasági népiskolák nyerték.

Itt dől meg legjobban az a téves hit, hogy a gazdálkodáshoz mindenki ért, ahhoz nem kell tudás, ismeret, a falusi gyermeket gazdálkodni a szülők is megtaníthatják. Röviden, hogy iskolára, tanulásra nincs szükség. Az a serdülő iskolás leányka, ki a gyakorlati baromfitenyésztést törzskönyvezett, modern iskolai tenyészállományon sajátítja el, mely tenyészet számos kitüntetéssel még nemzetközi vonatkozásban is feltűnt, mindenestre jobban előkészülhet gazdasszonyi hivatására, mint az, aki csak az otthoni szerény viszonyokat láthatta és sajátíthatta el. Az a fiú növendék pl., ki a gazdasági iskolánál látta és gyakorolta, hogy kell egy vagonra való almát termelni, eltartani és értékesíteni, avagy megtanulta az ezüstserleggel kitüntetett búzatermelés módját, minden bizonytalanság nélkül előképzettséget szerez és tágabb látókört nyer azon társával szemben, aki csak konzervatív szülői kisgazdálkodásában tanulta meg a búzatermelést. Előbbiek a hazának és a nemzetnek is önként érthetőleg külön tagjaivá válnak, mint az iskolázatlanok.

Érdekes jelenség, hogy mindezek dacára sem terjedtek el szélesebb körben az önálló gazdasági népiskolák és még politikusok is idegenkednek a népoktatás idejének felemelésétől. *Azt az irányzatot és felfogást, hogy a népnek nem kell több iskolázás, az már úgyis sokat tud, a jól felszerelt és jól működő gazdasági iskolák igekeznek*

megtörni és a közvélemény ítéletét helyes irányba terelni.

Megcsönkített hazánk legtöbb ereje a meghagyott 16,5 millió kat. hold termőföldjén van. Nekünk nincsenek gazdag bányáink, erdősegeink, melyekkel milliók megélhetését és boldogulását szolgálhatjuk. Mi e tekintetben is szegények lettünk, hisz a mindennapi kenyérünkhöz szükséges izelető sőt is külföldről hozzuk, sütéséhez, gépeink fűtéséhez való tüzelő nagy része is idegen termék. A 9 millió magyart e termőföldnek kell ellátnia. Ha az ezen folyó gazdálkodás jó, boldogul az ipar és a kereskedelem. Ha a földdel való sáfárkodás balul üt ki, avagy elemi csapás éri, megrendül egész közgazdaságunk, válságba jut, — amint láthatjuk az egyén, a család, de az állami háztartás is.

A 16,5 millió termőföld 67 százalékban kis- és törpebirtokosok kezén van. Ez azt jelenti, hogy mintegy 12 millió hold földön való gazdálkodás mikéntje életünkben döntő hatású. Így nemcsak fontos, de életbevágó kérdés lett a törpe- és kisbirtokosok gazdálkodási módja, közteherbíráruk, életkörülményeik, mert tömegükkel az egész nemzetet felvirágoztathatják, avagy válságba is hozhatják. *Ezért fontos államügy, hogy köznépünk gazdasági képzéséről komolyan gondoskodjanak és az életbe lépő jiatalságot, jó iskolák útján minél tökéletesebb és szakszerűbb kiképzésben részesítsék.*

Olyan időket élünk, hogy a világ gazdasági élet-halálharcában nem hagyhatjuk ki számításunkból a törpe- és kisbirtokosokat, azoknak megfelelő hazafias és vallásos nevelését, valamint a szakszerű kiképzését. Így, ha még nem volna meg számukra a megfelelő iskola, most kellene azt sürgősen megteremtteni s ezzel a nagy tömegnek a kívánatos és szükséges ismeretét és szaktudását megadni. *A 35 év bebizonyítottá azonban a mostani gazdasági népiszkola létjogosultságát hivatásának fontosságát és kialakította a kereteket is, melyek között az intézmény jövőben fejleszthető és általánosítható lesz.* Ha csak minden járásban létesülhetne egy ilyen iskola, úgy a csonka hazában 200 helyen lenne ilyen intézményünk, mely esetben mintegy 100.000 tanítvánnyal, egy hatalmas hadsereggel, hihetetlen lépésekkel jutnánk előbbre az agrárkultúra terén.

Az ilyenmű elgondoláshoz azonban nemcsak helyes kultúrpolitika, de anyagiak is szükségesek. Ezekben pedig manapság nagyon is szűkölködünk. Így egyelőre csak a tervezésnél és az erős reménynél maradhatunk, küzdve munkálkodhatunk továbbra is, míg vágyaink és álmaink valóra válhatnak.

Szép kivétel, buzdító példa áll előttünk, mi-
kor arra gondolunk, hogy e vendéglátó sz. kir. város, hatalmas határában négy helyen adott már szép hajlékot és hivatási lehetőséget ez intézménynek. Négy világító méces ég már Szegeden, a tanyak világában, hála a város vezetőségének és nagyméltóságú Díszelnökünk nemes áldozatkészségének, a Négy kultúrforrás, hol e derék nép fiai és leányai a több- és minőségi termelést az agrár tudás sokoldalúságát elsajátíthatják.

Őszintén kívánom, adjon a magyarok Istene a városoknak és községeknek mindenhol ilyen megértő képviselőt és vezetőséget, akkor iskoláink hivatásukat az eddiginél is sikeresebben teljesíthetik. (Nagy taps és éljenzés.)

*

Elnök az értékes előadásért köszönetet mondva javasolta, hogy az az egyesületi közlönyben leközöltessék, amit egyben határozatként kimondott.

*

Ezek után elnök felkérte Obingerné Cirmes Irén gazd. szaktanárnót, hogy: *A leánynevelés a gazdasági népiskolákban* című előadását tartsa meg.

*

A leánynevelés kérdésével szakszerűen foglalkozó előadásért köszönetét fejezte ki és az előadásnak hozzászólás végett egyesületi közlönyünkben való közlését javasolta, illetve azt határozatilag kimondotta. Az előadás lapunk következő számában jelenik meg.

*

Az idő rövidségére való tekintettel Farkas Gyula igazgatónak az iskolánkivüli népművelés kapcsolata a gazdasági népiskolákkal című előadását nem lehetett megtartani, ellenben az értékes munkát lapunk következő számában egész terjedelmében leközöljük.

Elnök a díszgyűlést a következő beszéddel zárta be:

Kegyelmes Uram!

Mélyen tisztelt Vendégeink!

Igen tisztelt Díszközgyűlés!

Az öröm munkanapja és ünnepe immár véget ért. Itt állunk gazdasági népoktatásunk egyik határkövénél, ahonnan visszatekintünk a múltba, súlyosan érezzük a jelent és tekintetünk elmereng a még bizonytalan jövőn. *E jövőben mégis bízunk és erőt meritünk küzdelmünkhöz örökös díszelnökünk gróf Klebelsberg Kunó Okegyelmessége mai megnyilatkozásából is.*

Hálás köszönetet mondunk Nagyméltóságodnak, hogy díszközgyűlésünket magas megjelenésével megtisztelni méltóztatott. Egyben mély tisztelettel kérjük, maradjon a magyar nép ügyének, gazdasági népoktatásunknak továbbra is támogatója és szószólója.

Midőn a díszközgyűlés nevében benső köszönetünket nyilvánítom vendégeinknek megjelenésükért, Szeged szab. kir. város méltóságos polgármesterének és közönségének vendégszeretetéért, szóljon e végszavam most Nektek, ti kedves kartársak. Tudom, hogy valamennyiünk elhatározását tolmácsolom, amikor kijelentem, hogy a mai nap ihletett hangulatából új erőt merítve lankadatlanul akarunk tovább küzdeni a nekünk kijelölt örököseken, meg nem feledkezve hazánk egyik legnagyobbjának, Kölesey Ferencnek e szavairól: „Minden pálya dicső, ha belőle hazádra derül fény. Ugy legyen!”

*

A díszgyűlés utolsó száma a Hymnusz volt, melyet a róm. kath. tanítóképző-intézet énekkara adott elő.

Jelenvoltak

Díszközgyűlésünk ünnepélyességét és fényét megjelenésükkel részint a volt Miniszterünk iránti tiszteletük és nagyrabecsülésük, másrészt Egyesületünk iránt érzett vonzalmunk tanúságaként emelni szívesek voltak: dr. *Glattfelder* Gyula csanádi egyházmegye püspöke, dr. *Aigner* Károly Szeged szab. kir. város főispánja, dr. *Somogyi Szilveszter* Szeged szab. kir. város polgármestere, dr. *Pálffy* József h. polgármester, kormányfőtanácsos, dr. *Zsarkó* Pál min. o. tanácsos, dr. *Kogutovitz* Károly e. rendes tanár, *Koltay* Alajos polg. isk. főigazgató, *Kiss* Károly kormánytanácsos, Csongrád vm. és Szeged szab. kir. város tanfelügyelője, dr. *Nyáry* György c. főigazgató, női ker. isk. igazgató, dr. *Becker* Vendel pápai kamarás, szentszéki tanácsos, r. k. tanítóképző int. igazgató, *Sopsich* János, pápai kamarás, püspöki titkár, *Antalfy* László ref. táborigazgató és neje, *Géher* Lajos gazd. népisk. m. kir. országos szakfelügyelője, *Bakó* László szegedi ref. lelkész, *Somogyi* István áll. ker. isk. igazgató, *Schill* Fülöp áll. leányliceumi igazgató, *Schill* Fülöpné, áll. leányliceumi tanárnő, *Berzencey* Domokos városi műszaki főtanácsos, vitéz dr. *Szabó* Géza kultúratanácsnok, *Rack* Lipót tanácsnok, özv. dr. *Raksányi* Gyuláné a szegedi Mansz ügyvezető alelnöke, *Soltz* Mária áll. tan., *Wolfinan* Irma áll. tan., *Kamocsai* Gyula gazd. tanácsos, *Virágh* Vince szatymazi r. k. plébános, dr. *Fráter* Zoltán, *Kapossy* Gyula r. k. tanoncotthon igazgatója, *Antal* Dénes iparostanonciskolai igazgató, *Sághy* István Csanád-Arad-Torontál vm. tanítóképző egyesület elnöke, a *Szegedi Új Nemzedék*, *Szegedi Friss Ujság*, *Szegedi Napló*, *A Hétfői Ujság*, a *Délmagyarország* lapjainak szerkesztői, a szegedi áll. és városi isk. igazgatói és tantestületei, Csongrád és Csanád vm. iskoláinak igazgatói és tantestületei, Szeged tanyai és környékbeli gazd. továbbképző népiskolák tantestületei, Tolna és Somogy vm.-ből a gazd. továbbképző népiskolák tantestületeinek kiküldöttjei, külföldi egyesületek kiküldöttjei, kir. k. tanítóképző-intézet tanárai, kir. róm. kath. tanítóképző intézet növendékei, dr. *Tóth* Béla Szeged szab. kir. város főjegyzője, *Fördögh* József Szeged szab. kir. város tanfelügyelője, *Szegedi Gazd. Egyesület* kiküldöttjei, *Kap* Béla százados, Szatymaz, *Hübner* József népművelési titkár Szeged, *Báló* István törv. hat. biz. tag és még számosan Szeged város és környékének gazdaközönsége köréből, kik a gazdasági népoktatás ügye iránt érdeklődnek és annak sorát szívükön viselik.

Leikes hangulatban vonult a szépen sikerült gyűlésekről a közönség déli 1 órakor a Tisza szálló éttermébe ebédelni, hol emelkedett kedvvel fogyasztotta el gyors egymásutánban ebédjét, azért, hogy a délután Szatymazra rendezendő értékes kirándulásra annál több idő jusson.

Tanulmányi kirándulás

D. u. 2 órakor már négy autóbusz pöfögött a szálló előtt, az eső ugyan permetezni kezdett, ez azonban cseppet sem befolyásolta az idő viszonytársaiban megedződött társaságot, úgy hogy a kocsik zsufoolásig megteltek, sőt igen sokan — kiknek nem jutott az autóbuszokon hely — az állomásra siettek és vonattal igyekeztek ki a *Szeged-szatymazi önálló gazdasági népiskolához*. Ez az iskola méltán megérdemli, hogy homlokzatán a Gróf Klebelsberg Kunó nevét viselje, mert berendezése, felszerelése és kitenyésztett szép állatállományával egy ideális kisgazda birtokot állít a szemlélő elé.

Az autóbuszokon érkezett kirándulókat az iskola főbejáratánál — Szatymaz nagyszámú előkelőségével együtt — *Kamenszky Béla*, az iskola igazgatója fogadta és üdvözölte; a főbejárat lépcsőházában mosolyában öntötte ki szívét, lelkének melegét, a legkedvesebb vendégei elé, az intézet úrnője, *Vig Franciska*, gazdasági szaktanító. *Simbay István* áll. isk. igazgató, karnagy vezetésével a szatymazi levante egyesület fuvószekarának kitűnő zenéje mellett vonult be a kirándulók társasága, az iskola magyarruhás leány növendékeinek sorfala között, a tanügyi helyiségekbe.

Igen tanulságos látványt nyújtott az iskola terményeiből ízlésesen összeállított mezőgazdasági, nemkülönben a leány növendékek által készített

szemet, száját ingerlő gyümölcs- és zöldségkonzervekből, valamint háztartási tésták s más készítményekből művészettel elrendezett iskolai kiállítás.

Értekes látni és tapasztalni való volt az iskolai gazdaság istállóiban, konyha-, virág-, gyümölcskertészetében, valamint mezőgazdasági termelési rendszerében.

Végül a kiránduló társaságot nemcsak szép szóval és bájos mosolygással tartották szeretett házigazdáink, hanem igazi magyaros vendégszeretettel bemutatták azt is, hogy a háztartási órák keretében mennyire sajátították el leány növendékeik a gazdasági teendőket. Rögtönöztek olyan ízletes uzsonnát, hogy ha a kötelesség nem szólított volna el, talán még most is ott lennének, emléke és íze azonban annyira megmaradt ez értékes kirándulásnak, hogy a jövő évi közgyűlésünknek ehhez hasonló formában való megrendezését nagy reményekkel várjuk.

A díszgyűlés lefolyását közvetítette a rádió; hasábokat írtak e nap jelentőségéről: a *Szegedi Új Nemzedék*, *Szegedi Friss Ujság*, *Szegedi Napló*, *Hétfői Ujság*, *Délmagyarország*, és igen szépen emlékeztek meg a budapesti lapok közül az *Új Nemzedék*; *Nemzeti Ujság*, *Budapesti Hírlap*, *Pesti Napló*, de mély viszhangra talált az ünnepi esemény valamennyi tanügyi lap kebelében, hisz velünk együtt a nagy Apostolt ünnepelte a magyar oktatásügyért lelkesedő, egész magyar tanügy. Gy....

Titkári jelentés

Tartotta: **Pigniczky Ferenc** titkár, a gazdasági szakt. orsz. egyesületének 1931. okt. 3-án Szegeden tartott közgyűlésében.

Mélyen Tisztelt Közgyűlés!

Egyesületi életünk ismét egy évvel lett a mai nappal gazdagabb, helyesebben öregebb. Egy év mily rövid és mégis milyen súlyos tud lenni! Azt igazán csak mi tudjuk átérteni, kiknek kezére az ország gazdaggenerációja mellett az áldott magyar föld könnyező keserve is állandóan fülünkbe zúg. Beszámolót kell tartanom az Önök bizalmából hivatott titkár és választmány egy évi sáfárkodásáról. Nehéz feladat ez a múlt évre nézve, már azért is, mert magunk sem vagyunk munkánk eredményével elégedettek. A hömpölygő áradatban elég volt megállni és az egyensúlyt fenntartani. Iszapos, megtépett lábbalival meg-meginogva, de törhetetlen szívóssággal igyekeztünk a reánk bízott sarka terhére, ha nem is biztos révbe vezetni, de legalább a jövőnek átmenteni. Kicsiny testületünk összetegő abroncsát — egyesületünket — a jövőben is csak úgy fogjuk tudni az összeroppanástól megóvni, ha egy szívvel, egymást megértéssel, a magyar ősi erőben való teljes hitte és bizakodással állunk áttörhetetlen páncél-falat, a még esetleg súlyosbodó mostoha sorssal szemben. Másként gondolkozva és cselekedve, elpusztulhatunk s a jövő megvetéssel tekinthetünk vissza reánk csüggedőkre, erőtlenekekre.

Egyesületi nehéz, küzdelmes működési évet főbb vonásokban legyen szabad az alábbiakban ismertetni.

Az örök kaszás nem szűnt meg ez évben sem sorainkat ritkítani. *Nagy József Béla*, *Beke András* kidőlték! Pedig de nagyon szükség lenne Reátok! Igérjük Nektek, hogy nehéz, félbenmaradt munkátokat becsülettel folytatjuk, Titeket pedig, mint igazán követésre méltó szaktanítókat mintaképpül állítunk magunk elé. Emléketeket mindannyian örökre szívünkbe zárjuk, meleg kartársi szeretettel.

Nagy miniszterünk, *dr. gróf Klebelsberg Kunó* öccsellenciája távozásával súlyos veszteség érte gazdasági népoktatásunkat. Az ő mindenkor magasan szárnyaló lelke megértette a mi nagy hivatásunkat s a körülményekhez képest állandó, biztos, erős támaszunk volt. Sok iskolánk neki köszönheti létét és igen sok az életképességét. Egyesületünk csak babért és hálát nyújthat a távozonak. Kérelmünk hozzá a jövőre nézve az, hogy nagytudású, megértő támogatását soha ne vonja meg tőlünk.

A fájdalmas búcsú után örömmel tölthet el mindenkit, hogy a sors veszteségünket pótolta *dr. Ernst Sándor* kegyelmes urunk személyében, mert benne újra olyan férfit állított az ügy élére, kinek nagy tudása, érző nagy lelke, a magyar nép és magyar föld szeretete, garancia arra, hogy a kézbevert fátylát ugyanolyan kitartással, megértéssel fogja előttünk lobogtatni és diadalra juttatni, mint nagy elődje.

Petri Pál és *dr. Czettler Jenő* örökös díszelnökünk önagyméltóságáikat, valamint *Zsarkó Pál* szeretett

osztályfőnökünket magas előléptetésük — kitüntetésük — alkalmából a választmány testületileg üdvözölte. Büszkeséggel tölt el bennünket vezetőink magas kitüntetése. Ilyen vezérek kezében szívesen látjuk ügyünk kormánykerékét. Meleg köszönetük tolmácsolását kérték az egyesület minden tagjától.

Az egyesület tisztikarában elhalálozás és a szolgálat érdekében történt áthelyezés folytán ideiglenes megbízással változás állott be lapunk szerkesztőségének személyében, amennyiben az elhunyt Nagy József Béla kartársunk helyére Györffy Géza alelnökünket, a könyvtárnoki teendőkkel pedig Vitéz Gyulay István helyett Bernekker Bélát bízta meg a választmány.

Az egyesület tagjainak száma jelenleg: 153 rendez, 16 tiszteletbeli, 11 pártoló, összesen: 180 fő.

Működésben lévő iskoláink száma: 52.

Sajnálattal kell megemlékeznünk a mosonszolnoki iskoláról, melynek — az iskolafentartó nehéz anyagi helyzete miatt — működését be kellett szüntetni. Ezzel szemben vigasztaló az, hogy ez évben 4 új iskola kezdette meg nemes hivatású működését.

Egyesületünk könyv- és gyűjteménytára a múlt évi 1405 db 2018,78 P értékkel szemben, 1512 db 2117 P értékbeni gyarapodást mutat. Nem mulaszthatjuk el, hogy e helyen is külön, hálás köszönetet ne mondjunk a cinkotai áll. tanfőnöképző-intézet igazgatóságának értékes gyűjteményes adományaért.

A bélyegét mindenre rányomó nehéz gazdasági helyzet gátolta meg a tisztikart és választmányt abban, hogy választmányi ülést négy-nél többet tartasson. Ezeken foglalkozott az elnöki hatáskörön túlszárnyaló státust érintő fontosabb és legsürgősebb kérdések megoldásával. Így a szolgálati szabályzat; megfelelő tanterv és utasítás; iskoláink értesítő, illetve bizonyítvány egységesítése; tankönyv bíráló-bizottsági tagság; iskolai segélykönyvtárak; számviteli utasítások; filmoktatás; önálló szakfelügyelet; státus-sérelmek; vizsgabiztosi intézmény fenntartása stb. A megfelelő gyakorlati élet által igazolt javaslatainkat illetékes helyre juttattuk.

Foglalkozott egy a már régebben tervbe vett »kongresszus« és ezzel kapcsolatos speciálisan »gazdasági név iskolai« kiállításnak megrendezésével is. Az összes előmunkálatok megtették és teljes sikerrel kecsegtettek, ámde az utóbbi időben bekövetkezett rendkívüli gazdasági helyzetbe való tekintettel jobb időkre nyert halasztást. Ezzel kapcsolatosan nem mulaszthatjuk el, hogy e helyen is a legőszintébb köszönetünket ne nyilvánítsuk Szeged város nagynevű vezetőinek, kik a legnagyobb áldozatkészséggel járultak hozzá tervezett kongresszusunk és kiállításunk sikerének biztosításához.

Ez évben látott napvilágot első, igazán sajátunknak, vérünkbeli származónak mondható tankönyvünk is. Örömmel a kívülállók nem is tudják kellőképpen értékelni. Mennvi küzdelem, utánjárás, felvilágosítás stb. volt szükséges, míg végre a gazdaifjú és leány igényeihez mért tankönyvhöz juthattak. Amennyire örülünk az első kötet megjelenésének époly módon fájjaljuk, hogy a II. és III. kötetek nem jelenhettek meg a folyó tanévre, noha nemes hivatású útiukra készen állanak.

Egyesületünk kezdeményezésére a folyó évben is részt vettek iskoláink a Budapesten rendezett nemzetközi baromfikiállításán, honnan 41 díjat, a budapesti tenyészállatvásáron pedig baromfiakkal, háziipari és női kézimunkákkal 22 díjat könyvelhettünk el.

Nemes vetélkedésre keltünk az országos búza-versenyben is, honnan szintén győztesen, a legnagyobb

díjakat, serleget, I-ső díj — aranykalász koszorút — és 6 kisebb díjjal gazdagítottuk kitüntetéseink sorozatát. A békéscsabai búzakarász versenyen szintén az I-ső díjat — serleget — hoztuk el.

Dacára a majdnem elviselhetetlen nehéz pénzügyi helyzetnek, közbenjárásra a folyó évben is sikerült a gyakorlatban jól bevált vizsgabiztosi intézmény fenntartását elérni. Sajnos, nem mondhatjuk el azonban ezt az iskoláinknál rendszeresített tanítói tanfolyamok megtartásáról, melyek közül a folyó évben csak egyet sikerült anyagiak hiányában megtartani.

Anyagi ügyeink és más sérelmeink előbbre vitelére mindenkor minden eszközt megragadtunk. Ezen kérdések felszínre kerülésénél mindig előtérbe nyomul a státus minden tagjánál e szó: »Miért? Miért történt szerzett jogaink lekasabolása? A legnagyobb bűnösnek is módjában áll elítélésének vádpontjait megismerni. Bennünket többek között indokolás nélkül megfosztottak egész fizetési osztálytól. Miért? Talán magasabb képzésünk, szünidő nélküli folytonos ideg- és egészséget őrítő heti 50—60 órai elfoglaltságunkért? S ott végezzük nyugdíjtanulmányainkat, ahol más kartársaink a heti 20—22 órai — a miénkhez viszonyítva igen könnyű elfoglaltsággal a VII. fizetési osztály I. fokozatában? Nem! *Ebbe soha belenyugodni nem fogunk. Mindenkor a legvégsőig követeljük, hogy szerzett jogainkba visszahelyeztessünk.* De ha a nehéz viszonyokra való hivatkozással ez sürgősen nem történhet meg, illő tisztelettel elvárjuk, hogy legalább ismertessék, tárgyalják elénk azokat az indokokat, melyeknek alapján szerzett jogaink megfosztották ezen státust. Mi nem akarunk lázadóknak, renitenseknek feltűnni, de éppen a jelenlegi összeroppantó nehéz gazdasági helyzetben is szükségesnek tartjuk lekövetni irányú súlyos kari sérelmeinket, mert ezek nem mostani keletűek és soha nem is írhatók a mai áldatlan gazdasági helyzet számlájára. *Igenis hangsúlyozzuk, hogy bármikor, bármily nehéz is legyen a helyzet, a VII-ik fizetési osztályból való jogtalan törlésünkbe és más státussérelmeinkbe soha belenyugodni nem fogunk. Jogos visszaszerzésére minden időben, minden becsülettel fejjelünkkel küzdeni fogunk, míg csak a múltban már élvezett eredményt el nem érjük.*

Csonkának tartanám beszámolómat, ha meg nem emlékeznék — inkább a fájdalom és megdöbbenés, mint a harag és bosszú hangján — arról a támadásról, melyben karunk a »Köztelek« hasábjain érdemtelenül és indokolatlanul részesült. A két pontban csúszósodó támadás egyikére gondolatunk az, hogy a cikkíró úrról feltételezzük, miszerint téves, feltétlenül rosszindulatú információk alapján írhatta csak megállapításait. Különben el sem volna képzelhető, hogy egy izig-vérig magyar gazda, ki — megvagyunk győződve arról, hogy a magyar kisgazda érdekeit és jövőjét éppen úgy szívén viseli, mint mi — karunkról, mely igazolásra nem szorul, mely a legnagyobb nehézségekben és sokféle bajaink közepette is 30 éven át mindenkor a legszilárdabbul állott őrhelyén és kötelességét feletteseink és a magyar kisgazdatársadalom elismerése mellett teljesítette és teljesíteni fogja mindenkor — azt állítsa, miszerint karunk nem elég »avatott«. Ezt dacára, hogy érdekeltek vagyunk, kényszerítettünk leszögezni.

A másik felvetett kérdésre időközben feleletet adott nagyméltóságú miniszter urunk azzal, hogy iskoláink önálló szakfelügyeletét rendszeresítette, még pedig mindannyiunk teljes megnyugvására és örömeire. Ehhez nekünk a »Köztelek« észrevételével szemben csak az a rövid megjegyzésünk, hogy kevéssé értjük az intézkedését, mint egyedüli és kizárólagosan

helyeset és ügyünkre hasznosat üdvözöljük. Soha belenyugodni nem tudnánk olyan megoldásba, hogy státusunk ügyeit nem közöttünk nőtt, hozzáncmértő idegenek intézzék. Ha erős, izmos, minden fáradtsággal megbirkózó közkatónákat tudunk nevelni, bármely jólétben vagy veszélyben eligazodó és vezetni tudó vezért is ki tudunk magunk közül emelni, akit a mi vérünknek, bajaink, gondjaink és kevés örömmünk megértőjének vallhatunk mindenkor. Felesílanó szemmel üdvözöljük önálló szakfelügyeletünket, ezen legújabb és jövőnkre legjelentősebben kiható vívmányunkat.

A lepergett idő nem sok jót és írt hozott fájó sebeinkre. A jövő is erősen ködös, és ennek dacára nem tudom titkári jelentésemet mással zárni, mint hogy fel a fővell Veszélyben a gyávák elsőpródnak. Nélkülözésekhez szokott izmos karjainkkal álljunk ör-helyeinken szilárdan. Sorsunk a magyar gazda sorsa, de kell, hogy jöjjön a szebb jövő. A magyarok Istene él, vigyáz és megsegít bennünket.

Ezt hiszem megingathatatlanul és kérem a mélyen tisztelt közgyűlést is, ezt higgye bizalommal és erős kélekkel.

Gazdasági kísérletügy és tájékoztató

Csonka Magyarország nem ország!

Egész Magyarország mennyország!

Vetőmag csávázási kísérletek a fegyverneki gazdasági iskolánál.

A ma általánosan hirdetett többtermelésnek, illetve, a termés fokozásának, a gazdatársadalom igen sok eszközét ismeri, bár lassan tudtak a gyakorlatban előbbre haladni. Az elért eredmények csúcs-pontja mindig az volt, hogy a nagyobb termés elérésével, a termelési költségek is megfelelő arányban maradjanak, mert a végcél nem a nagyobb termés, hanem a nagyobb tiszta jövedelem állandósítása.

Hogy e cél eléérssék, nem hagyhatja figyelmen kívül egy gazda sem azt, hogy elhárítsa azon károkat, melyeket a növényi betegségek okoznak. Évekkel ezelőtt magam is elhatároztam azt, hogy gabona növényeink között sok helyen eléggé nagy százalékban kárt okozó kőszög terjedésének csökkentése a forgalomban levő sokféle védelmi szer kipróbálása s a tökéletesebb szerek megállapítása végett, csávázási kísérletet állítok be iskolánál. Ily kísérletezés már 1927. évben végeztetett, részint a M. Kir. Növényélet és Kórtani állomás, valamint a Chinoin gyógyszer- és vegyészeti gyárral karöltve. Tudom, hogy e közleményem igen száraz, s jóformán a számoknak sokaságát fejzi ki, de tudományos kutatási szempontból a többtermelés elveit tekintve, fontos adatokat és megfigyeléseket tartalmaz. A beállított kísérleteknél a megfigyelések nemcsak aratáskor az üszkösödés mérvére, hanem a kikelésre, bokrosodás, tő és sarj számra, aratáskor a kalászok számára s végül az egyes csávázószereknek a növény fejlődésére, az ellenálló képességre is kiterjednek. Az 1927. évben a Chinoin gyógyszer- és vegyészeti gyár 54, 1-1 négyszögöles parcellán háromszori ismétléssel, a M. Kir. Növényélet és Kórtani Állomás pedig 20, egyenkint 100-100 négyszögöles parcellán kétszeri ismétléssel, 1928. és 29. években ugyanily beosztással végzett kísérletet őszi búzával. E gazdasági évben a Növénykórtani Állomás 20 drb. 100 négyszögöles parcellán kétszeri ismétléssel őszi búzával, a Chinoin gyógyszer- és vegyészeti gyár 1,5 négyszögöles kis és 1 hold 800 és 400 négyszögöles parcellákon háromszori ismétléssel őszi búza, őszi rozs és tavaszi árpával végzett kísérleteket. Csávázó anyagok voltak:

Bigriol 0.25%-os, csávázási idő 15 és 30 perc.
Higor 0.10%-os, csávázási idő 15 és 30 perc.
Higosan 0.20%-os, csávázási idő 15 perc.
Salvozer Kreidl 0.25%-os, csávázási idő 30 perc.
Triamid 0.25%-os, csávázási idő 10 és 15 perc.
Germisan 0.25%-os, csávázási idő 20 perc.
Azoform 0.15%-os, csávázási idő 15 perc.
Formaldehid 0.25%-os, csávázási idő 15 perc.
Tutan 0.25%-os, csávázási idő 15 és 30 perc.

Porszerék:

Arzopác 0.20%-os.
Ceresan 0.20%-os.
Porzol 0.25%-os.
Triamid 0.25%-os.
Katagel-Kreidl 0.20 25 30%-os.
Salvozer Kreidl 0.20 25 30%-os.
Rézgálic 1, 1.5 és 2%-os oldatban, csávázási idő 15 perc.
Kontroll parcelláknak beállított száraz és nedves
Kontroll fertőzve és nem fertőzve.

A Chinoin gyógyszer- és vegyészeti gyár részére ez évben végzett csávázási kísérlethez speciális Porzol A., kereskedelmi Porzol és Kontrollnak 1%-os rézgálic lett beállítva összehasonlítás végett. A kisebb kísérletekre vonatkozólag megemlíteni kívánom, hogy a vetőmagvak vetés előtt mesterségesen lettek üszögsporával erősen fertőzve. Parcellánként 1000 szem lett szemenkint kézzel elvetve. A 100 négyszögöles parcellánként 6 kg. fertőzött búza, géppel elvetve. Érdekes megfigyelés volt az, hogy az egyes csávázószer használatát után a kikelés hol korábban, hol később történt, egyes parcellák növénykei erőteljesebbek voltak (különösen a Higosan és Porzollal csávázottak). Észleltünk színárnyalatbeli különbségeket is a Higosan, Triamid, Salvozer-Kreidl, Ceresan és Porzolos parcellákon. A Porzol és Higosan határozottan igen jól bevált szer a kőszög ellen. E szerek majdnem abszolút üszögmentességet nyújtanak és stimuláló hatásuk is van. Az egyenletes, gyorsabb csfrázás, jó meggyökerezés és az erélyes bokrosodás

Kis parcellák.

I. szám

K i m u t a t á s

a fegyverneki önálló gazdasági iskolánál 1930—31. évben végzett csávázási kísérletek eredményeiről.

A termény neve	A parcella nagysága	A vetés ideje	A csávázási anyag megnevezése	Az elvetett mag mennyisége	Kikelt növények száma	Bokrosodás		Az aratás ideje	Az aratáskor a kalászosok száma	A kalászosok között volt		Termés eredmény			Csapadék mennyisége 930. X 20—931. VII 1-ig	Termés át számítva gálca=100	Jegyzet	
						tő	sarj			por- üszög	kő- üszög	Össz- súly (szal- mástól)	Tiszta súly	Szalma				Polyva
Őszi búza	15	1930 X 20	Porzól „A”	1000	956	955	480	1931 VI 27	1435	—	—	4'34	1'68	2'26	0'40	149	A porzolás parcellákban a ke- lés korábban történt s a ki- kelt növények erőteljesebbek voltak. A fiatal vetések után mutatkozó növekedés külön- ségek szembeütők voltak s a teljes kiegyenlítődés f. évi április 25-én volt észlelhető. Dacára az itteni abnormis időjárásnak rovarkár nem volt.	
	15	"	"	1000	935	932	450	"	1382	—	—	4'02	1'59	2'00	0'43			
	15	"	"	1000	941	940	444	"	1384	—	—	3'96	1'52	2'06	0'38			
	15	"	Porzól	1000	974	969	391	"	1360	1	—	3'71	1'54	1'74	0'43			
	15	"	"	1000	849	847	338	"	1285	—	—	3'83	1'35	1'93	0'55			
	15	"	"	1000	864	810	302	"	1112	—	—	3'64	1'40	1'79	0'45			
	15	"	1 ^o Gálic	1000	670	659	297	"	948	3	—	3'—	1'07	1'58	0'35			
	15	"	"	1000	668	657	301	"	950	!	—	3'50	1'19	1'86	0'55			
	15	"	"	1000	697	693	280	"	973	—	—	3'44	0'94	1'82	0'68			
	15	1930 X 21	Porzól „A”	1000	925	924	260	1931 VI 24	1184	—	—	4'10	1'45	2'16	0'39			
	15	"	"	1000	956	956	302	"	1258	—	—	4'21	1'41	2'29	0'51			
	15	"	"	1000	932	930	264	"	1194	—	—	3'92	1'23	2'22	0'47			
Őszi rozs	15	"	Porzól	1000	918	917	281	"	1198	—	—	3'85	1'30	1'90	0'65	122	Vetőmagul nemesítettiszavidéki búza használtatott.	
	15	"	"	1000	901	899	300	"	1199	—	—	3'70	1'24	1'96	0'50			
	15	"	"	1000	927	927	271	"	1198	—	—	3'91	1'21	2'40	0'30			
	15	"	1 ^o Gálic	1000	703	703	260	"	963	—	—	3'66	1'01	2'12	0'53			
	15	"	"	1000	685	684	285	"	969	—	—	3'80	1'09	2'30	0'41			
	15	"	"	1000	690	690	290	"	980	—	—	3'76	0'97	2'20	0'59			

helyeset és ügyünkre hasznosat üdvözöljük. Soha belenyugodni nem tudnánk olyan megoldásba, hogy státusunk ügyeit nem közöttünk nőtt, hozzánemértő idegenek intézzék. Ha erős, izmos, minden fáradtsággal megbirkózó közkatonákat tudunk nevelni, bármely jólétben vagy veszélyben eligazodó és vezetni tudó vezért is ki tudunk magunk közül emelni, akit a mi vérünknek, bajaink, gondjaink és kevés örömünk megértőjének vallhatunk mindenkor. Felesíltető szemmel üdvözöljük önálló szakfelügyeletünket, ezen legújabb és jövőnkre legjelentősebben kiható vívmányunkat.

A lepergett idő nem sok jót és írt hozott fájó sebeinkre. A jövő is erősen ködös. És ennek dacára nem tudom titkári jelentésemet mással zárni, mint hogy fel a fővell Veszélyben a gyávák elsöprődnek. Nélkülözésekhez szokott izmos karjainkkal álljunk ör-helyeinken szilárdan. Sorsunk a magyar gazda sorsa, de kell, hogy jöjjön a szebb jövő. A magyarok Istene él, vigyáz és megsegít bennünket.

Ezt hiszem megingathatatlanul és kérem a mélyen tisztelt közgyűlést is, ezt higgye bizalommal és erős lélekkel.

Gazdasági kísérletügy és tájékoztató

**Csonka Magyarország nem ország!
Egész Magyarország mennyország!**

Vetőmag csávázási kísérletek a fegyverneki gazdasági iskolánál.

A ma általánosan hirdetett többtermelesnek, illetve, a termés fokozásának, a gazdatársadalom igen sok eszközt ismeri, bár lassan tudtak a gyakorlatban előbbre haladni. Az elért eredmények csúcspontja mindig az volt, hogy a nagyobb termés elérésével, a termelési költségek is megfelelő arányban maradjanak, mert a végecél nem a nagyobb termés, hanem a nagyobb tiszta jövedelem állandósítása.

Hogy e cél elérhető, nem hagyhatja figyelmen kívül egy gazda sem azt, hogy elhárítsa azon károkat, melyeket a növényi betegségek okoznak. Évekkel ezelőtt magam is elhatároztam azt, hogy gabona növényeink között sok helyen eléggé nagy százalékban kárt okozó kőszög terjedésének csökkentése a forgalomban levő sokféle védelmi szer kipróbálásával a tökéletesebb szer megállapítása végett, csávázási kísérletet állítok be iskolánál. Ily kísérletezés már 1927. évben végeztetett, részint a M. Kir. Növényélet és Kórtani állomás, valamint a Chinoin gyógyszer- és vegyészeti gyárral karöltve. Tudom, hogy e közleményem igen száraz, s jóformán a számok sokaságát fejezi ki, de tudományos kutatási szempontból a többtermeles elveit tekintve, fontos adatokat és megfigyeléseket tartalmaz. A beállított kísérleteknél a megfigyelések nemcsak aratáskor az üszkösödés mérvére, hanem a kikelésre, bokrosodásra, tő és sarj számra, aratáskor a kalászok számára s végül az egyes csávázószereknek a növény fejlődésére, az ellenálló képességre is kiterjednek. Az 1927. évben a Chinoin gyógyszer- és vegyészeti gyár 54, 1-1 négyszögletes parcellán háromszori ismétléssel, a M. Kir. Növényélet és Kórtani Állomás pedig 20, egyenkint 100-100 négyszögletes parcellán kétszeri ismétléssel, 1928. és 29. években ugyanily beosztással végzett kísérletet őszi búzával. E gazdasági évben a Növénykórtani Állomás 20 db. 100 négyszögletes parcellán kétszeri ismétléssel őszi búzával, a Chinoin gyógyszer- és vegyészeti gyár 1,5 négyszögletes kis és 1 hold 800 és 400 négyszögletes parcellákon háromszori ismétléssel őszi búza, őszi rozs és tavaszi árpával végzett kísérleteket. Csávázó anyagok voltak:

Bigriol 0.25%-os, csávázási idő 15 és 30 perc.
Higor 0.10%-os, csávázási idő 15 és 30 perc.
Higosan 0.20%-os, csávázási idő 15 perc.
Salvozer Kreidl 0.25%-os, csávázási idő 30 perc.
Triamid 0.25%-os, csávázási idő 10 és 15 perc.
Germisan 0.25%-os, csávázási idő 20 perc.
Azoform 0.15%-os, csávázási idő 15 perc.
Formaldehid 0.25%-os, csávázási idő 15 perc.
Tutan 0.25%-os, csávázási idő 15 és 30 perc.

Porszerek:

Arzopác 0.20%-os.
Ceresan 0.20%-os.
Porzol 0.25%-os.
Triamid 0.25%-os.
Katagel-Kreidl 0.20 25 30%-os.
Salvozer Kreidl 0.20 25 30%-os.
Rézgálic 1, 1.5 és 2%-os oldatban, csávázási idő 15 perc.
Kontroll parcelláknak beállított száraz és nedves
Kontroll fertőzve és nem fertőzve.

A Chinoin gyógyszer- és vegyészeti gyár részére ez évben végzett csávázási kísérlethez speciális Porzol A., kereskedelmi Porzol és Kontrollnak 100-os rézgálic lett beállítva összehasonlítás végett. A kisebb kísérletekre vonatkozólag megemlíteni kívánom, hogy a vetőmagvak vetés előtt mesterségesen lettek üszkös-sporával erősen fertőzve. Parcellánként 1000 szem lett szemenkint kézzel elvetve. A 100 négyszögletes parcellánként 6 kg. fertőzött búza, géppel elvetve. Érdekes megfigyelés volt az, hogy az egyes csávázószerek használata után a kikelés hol korábban, hol később történt, egyes parcellák növénykéi erőteljesebbek voltak (különösen a Higosan és Porzollal csávázottak). Észleltünk színárnyalatbeli különbségeket is a Higosan, Triamid, Salvozer-Kreidl, Ceresan és Porzolos parcellákon. A Porzol és Higosan határozottan igen jól bevált szer a kőszög ellen. E szerek majdnem abszolút üszögmentességet nyújtanak és stimuláló hatásuk is van. Az egyenletes, gyorsabb csírázás, jó meggyökerezés és az erőlyes bokrosodás

Kis parcellák.

1. szám

K i m u t a t á s

a fegyverneki önálló gazdasági iskolánál 1930—31. évben végzett csávázási kísérletek eredményeiről.

A termény neve	A parcella nagysága	A vetés ideje	A csávázási anyag megnevezése	Az elvetett mag mennyisége		Kikelt növények száma		Bokrosodás		Az aratás ideje	Az aratáskor a kalászosok száma	A kalászosok között volt			Termés eredmény			Csapadék mennyiség 930. X 20—931. VII 1-ig	Termés át számítva gálcára 100	Jegyzet						
																					Az elvetett mag mennyisége		Kikelt növények száma		Bokrosodás	
												szám	drb	szám	drb	szám	drb				por- üszög	kő- üszög	Össz- súly- (szal- mástól)	Tiszta súly	Szalma	Polyva
Őszi búza	15	1930 X 20	Porzól „A”	1000	956	955	480	1931 VI 27	1435	—	—	4'34	1'68	2'26	0'40	149	A porzolás parcellákban a keletkezés korábban történt s a kikelt növények erőteljesebbek voltak. A fiatal vetések után mutatkozó növekedés különbségek szembevetőnk voltak s a teljes kiegyenlítődés f. évi április 25-én volt észlelhető. Dacára az itteni abnormis időjárásnak rovarkár nem volt.									
	15	"	"	1000	935	932	450	"	1382	—	—	4'02	1'59	2'00	0'43											
	15	"	"	1000	941	940	444	"	1384	—	—	3'96	1'52	2'06	0'38											
	15	"	Porzól	1000	974	969	391	"	1360	1	—	3'71	1'54	1'74	0'43	134										
	15	"	"	1000	849	847	338	"	1285	—	—	3'83	1'35	1'93	0'55											
	15	"	"	1000	864	810	302	"	1112	—	—	3'64	1'40	1'79	0'45											
	15	"	1 ^o Gálic	1000	670	659	297	"	948	3	—	3'—	1'07	1'58	0'35	100										
	15	"	"	1000	668	657	301	"	950	!	—	3'50	1'19	1'86	0'55											
	15	"	"	1000	697	693	280	"	973	—	—	3'44	0'94	1'82	0'68											
	Őszi rozs	15	1930 X 21	Porzól „A”	1000	925	924	260	1931 VI 24	1184	—	—	4'10	1'45	2'16	0'39		133								
		15	"	"	1000	956	956	302	"	1258	—	—	4'21	1'41	2'29	0'51										
		15	"	"	1000	932	930	264	"	1194	—	—	3'92	1'23	2'22	0'47										
		15	"	Porzól	1000	918	917	281	"	1198	—	—	3'85	1'30	1'90	0'65		122								
		15	"	"	1000	901	899	300	"	1199	—	—	3'70	1'24	1'96	0'50										
		15	"	"	1000	927	927	271	"	1198	—	—	3'91	1'21	2'40	0'30										
15		"	1 ^o Gálic	1000	703	703	260	"	963	—	—	3'66	1'01	2'12	0'53	100										
15		"	"	1000	685	684	285	"	969	—	—	3'80	1'09	2'30	0'41											
15		"	"	1000	690	690	290	"	980	—	—	3'76	0'97	2'20	0'59											

tünetei csfraserkentő hatásnak. A rézgálicnak $\frac{1}{2}$ és 1%-os oldata, ha a mag héján igen parányi sérülés van, már megtámadja a csírákéességét, mert a hatóanyag gyorsan oldódik és elöli a magcsírárt. Ezért kell a vetőmagból többet vetni, mert átlagosan a búza e csávázással 10—12%-ot veszít a csírákéességéből. Így természetesen a terméseredmények is lényegesen kevesebbek lesznek. Az itt közölt megfigyeléseimet és állításaimat igazolja az alább közölt kimutatás, mely az őszi búzánál a Porzol A. és Porzol parcellákkal szemben, ha az 1%-os rézgálicos parcellák termése egyenlő 100, a Porzol A. 149 a kereskedelmi Porzol 134%-os arányt mutatott.

E három csávázószerezrel elért eredményekről, a

kikelés, bokrosodás, sarjadzás és termésekről hiteles képet nyújt az őszi búzával és őszi rozssal végzett kísérletek I. számú kimutatása.

E kimutatás egyik rovatában, hogy a kísérletezés hű képe álljon előttük, szükségesnek tartottam felvenni a csapadékmennyiséget is, mely a téli hónapokban 279.6 mm., a tavaszi (ápr., máj.) 65.1 és június hónapban pedig 18.6 mm. volt.

Ennyiben óhajtottam az őszi búzával és őszi rozssal a kis parcellákon végzett eredményeket közölni, míg a nagy parcellák eredményeit és a tavaszi árpán végzett kísérleti megfigyeléseimet a pontos kimutatásokkal, lapunk legközelebbi számában fogom ismertetni.

Kádár Kálmán

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

M. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől.

Névváltozások bejelentése.

745-1/95—1931. szám.

»A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 745-1/35—1931. számú rendelete a névváltozások kötelező bejelentése tárgyában.

Valamennyi önálló gazdasági népiskola tek. Igazgatóságának

Allomáshelyeiken.

A nyilvántartások kiegészítése során azt tapasztaltam, hogy az egyes tanerők elmulasztják bejelenteni a névváltozásokat (férjhezmenés, névmagyarosítás stb.).

Felhívom ennél fogva az Igazgatóságot, hogy a jövőben minden egyes névváltozót a vonatkozó okmány csatolásával a kir. tanfelügyelő útján haladéktalanul jelentse be.

Mindazon névváltozások, melyek eddig bejelentve nem voltak, jelen rendeletem megjelenésétől számított 8 napon belül eszközlendők.

Budapest, 1931. évi szeptember hó 18-án.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Zsarkó Pál s. k.,
miniszteri osztálytanácsos.

M. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől.

745-11/451—1931. szám.

»A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter K. Molnár Jenő szekszárdi áll. gazdasági szaktanfőt a békéscsabai önálló gazdasági népiskolához át helyezte.

Budapest, 1931. évi szeptember hó 21-én.

A miniszter helyett:

Dr. Petri Pál s. k.,
államtitkár.

*A Gazd. Szaktan. Orsz. Egyesületének Elnökségétől,
Makó.*

122—1931. szám.

Kedves Kolléganők és Kollégák!

Folyó évi rendes közgyűlésünkön egyhangú lelkesedéssel elhatároztuk, hogy a Rádli-alap felhasználásaként *Hajdúszoboszló gyógyfürdő hőforrásának szomszédságában elsősorban egyesületünk tagjainak használatára üdülőtelepet létesítünk*, illetve üdülőházat építünk.

Ezen elhatározással egyesületünk mindenekelőtt *Rádli Lajos* szellemének állít maradandó és méltó emléket, aki lelkesedéssel, szívós kitartással és munkával egy életet áldozott a gazdasági nepoktatásnak. De önmagunkról, a jövőről, gyermekeinkről is gondoskodunk azzal, hogy ezen üdülőteleppel az élet harcához testünk egészségét ápoljuk és egyúttal gyermekeink nevelését, tanulmányait is erőnkhez képest támogatjuk. Tehát két célt szolgál az üdülőház létesítése: közvetlenül az egészség ápolását s közvetve 1—2 év múlva már a gazdasági szaktanfítéség 1—2 főiskolai tanulmányt végző gyermekeinek havonta 65—70 pengő ösztöndíjban való részesítését, mely utóbbira annak jövedelme fog szolgálni.

Ugy vélem, a Rádli-alapnak ily módon való befektetése ezen alap teljes értékét a jövőre egészen biztosítja s mindenkor tényleges egyesületi vagyon fog képviselni. Egyben remélem, hogy *Molnár Sándor* kartársunk ezen életrevaló és önzetlen elgondolása, indítványa, mely máris végrehajtás alatt áll, határozatunk értelmében mindannyiunk közös megértésével és támogatásával találkozik.

Egyesült erővel lehet csak alkotni. Ezért őszinte kollégialis együttérzéssel kérek minden státusunkba tartozó t. tagot, hogy *elhatározásunk értelmében határozott üdülőházunk berendezését lehetővé tenni s az ehhez még szükséges összeget személyenként egy éven keresztül havonta 1—1 pengő hozzájárulással biztosítani szíveskedjenek*. Ezen összegnek pénztárunkba, Túrkevére, iskolánkenti leendő beküldésére, egyesü-

Ietünk 54.135 csekkszámújára. az iskolák igazgatóit kérem fel. Elhatározásunk váljk már most folyó évi november hó 1-én valósággá és kezdük meg a befizetéseket. Garanciát látok ennek végrehajtásához abban, hogy ezen anyagi kötelezettséget közgyűlésünkön mindannyian egyhangúan vállaltuk, miért is ennek, de egyben az egyesületi hátralékoknak pontos befizetését is kérem.

Mindnyájan tudjuk, nehéz időket élünk, de ha most a legválságosabb helyzetekben nem fogunk

össze, nem segítünk önmagunkon, akkor a következményekért vessünk magunkra.

Megértés, önfegyelem, kitartás és kötelességteljesítés maradjanak ezentúl is nálunk nem pusztaszavak, hanem gyakorolt életigazságok.

Makó, 1931 október hó 12-én.

Kollégialis szívélyes üdvözlettel:

Schill János,
G. Sz. O. E. elnöke.

H I R E K

Kitüntetés. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter úr Géher Lajost, a gazdasági iskolák országos szakfelügyelőjét, 5 évi időtartamra, a Közoktatási Tanáshoz kinevezte. A kitüntető kinevezéshez, melegen gratulálunk.

Felvételi vizsga. A kecskeméti m. kir. állami gazdasági szaktanítóképző intézetben a felvételi vizsgák október hó 5-én tartattak meg. A Földművelésügyi

minisztériumot a vizsgákon Pesthy Béla gazd. akadémiai igazgató, a Vallás- és Közoktatásügyi minisztériumot szakfelügyelőnk képviselte.

Az 1931—32. tanévre a következő okl. tanítónők vették fel az I. évfolyamra: Fucsek Erzsébet, Hege-düs Etelka, Kayser Irma, Kállay Erzsébet, Kertész Magda, Kövy Magdolna, Lauringer Margit, Nemes Erzsébet, Schöffler Irma, Temessy Ilona, Wétsik Irén, Wolrabó Emma.

K I S E B B K Ö Z L E M É N Y E K

Külföldi tanulmányut pedagógusok részére. Nemess Hubert és Vikár Kálmán székesfővárosi gyakorlóiskolai tanítók a jövő nyáron tanulmányutat vezetnek Németországba, a következő útvonallal: Bécs, Nürnberg, Frankfurt, Mainz (hajót a Rajnán), Köln, Düsseldorf, Essen, Bréma, Hamburg (tengeri út. Helgolandba), Berlin, Wittenberg, Jena, Weimár, Eisenach (Wartburg-vára), Lipcse, Drezda, Prága, Bécs. A 18 napos tanulmányút nagy kultúr értékek és természeti szépségek nyújtása mellett iskolák és gyártelepek látogatásával is kapcsolatos. Bővebb felvilágosítást, később részletes útiter, a következő címen kapható: Nemess Hubert, Budapest, VIII. Mária Terézia-tér 8. sz. Fővárosi Pedagógiai Szeminárium. Válaszbélyeg mellékelendő.

Milyen gyümölcsfát ültessünk. Erre a kérdésre válaszol a »Növényvédelem és Kertészet« legújabb száma. Ismerteti, hogy kifizetődik-e a téli gyümölcsöt elraktározni, megtanít a gyümölcsfa helyes ültetésére, a káposzta téli elraktározására, a csemege-szőlő téli eltevésére, a zöldségfélék korai termesztésére stb. Kívánatra a »Növényvédelem« kiadóhivatala (Budapest, Földművelésügyi Minisztérium) egy alkalommal díjtalanul küld mutatványszámot.

A Felsődnántuli Mezőgazdasági Kamara gyűlése. Nagy érdeklődés mellett folyt le Holitscher Károly orsz. gyűl. képviselő elnöklésével a Felsődnántuli Gazdakamara első őszi igazgatóválasztmányi ülése, amelyen a termelés és értékesítés napi kérdései kerültek beható megvitatásra. Többek között az igazgatóválasztmány minden egyes gazdatagja egyértelműen odanyilatkozott, hogy: »a mai nehéz helyzetben foko-

zotabb mértékben szükséges a gazdatársadalom érdekeinek védelme és mindazon intézkedések, kezdeményezések megtétele, amelyek alkalmasak lehetnek a termelés és értékesítés kérdéseit előbbre vinni és ezzel a gazdatársadalom boldogulását szolgálni.

A »Tündérújjak« népművészeti akció keretében hozzák vissza a népies motívumokat, régi hímzéseket, a magyar családi házak legszebb ékességét. A népművészeti október hónapnak igen nagy jelentőséget tulajdonítunk s felelőnk rá hölgyeink figyelmét. Nevezett kézimunka ujság nemcsak azzal tesz nagy szölgálatot, hogy igazán méltányos áraival még a szerényebb jövedelmű családokat is hozzájuttatja kézimunkáihoz, de akciójával nagy nemzeti célt szolgál.

Csöves tengeri vasutidíjtételének leszállítása. A Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara egyrészt a tengeri hiányra, s az annak folytán várható tengeri importra, másrészt arra hivatkozással, hogy a csöves tengeri átlag 25—30%-kal kisebb értéket képvisel, mint a szemes tengeri, felterjesztésben kérte: a csöves tengeri vasúti szállítási díjtételének mérséklését, olyként, hogy a gabonaneműeknél legalább 20%-kal olcsóbban legyen szállítható a vasutakon a csöves tengeri.

Országos tojóverseny. A Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara kisújszállási folyamatban lévő I. Országos Tojóversenye a legszebb eredményeket ígérően közeledik befejezéséhez. Mint értesülünk, a debreceni mezőgazdasági kamara ez évben újból országos tojóversenyt rendez, melynek felhívását most bocsátotta ki. A baromfitenyésztők köréből nagy érdeklődés nyilvánul meg a Kamara ezen hazánkban úttörő akciója

iránt, melynek célja a hazai baromfitenyésztés fejlesztése. Különös jelentősége van a Kamara ezen munkájának most, amikor a szemes termények értékesítési válsága mind parancsolóbban követeli az

intenzívebb állattartásra áttérést s elsősorban a baromfitenyésztés az, amely a hivatalos statisztikai kimutatások szerint termékeit a külföldön nagyobb nehézségek nélkül és gazdaságosan elhelyezheti.

SZERKESZTŐI TANÁCSADÓ

Egyesületi tagjainkhoz. Takarékosági szempontból lapunkat a jövőben tagjaink részére iskolánként egy címszalaggal küldjük szét, felkérem az igazgatókat, hogy az iskolájuknál működő és tagsági-díjat fizető kartársak részére a lappéldányokat névvel lássák el és osszák szét. Ahová esetleg kevesebb számban menne lap, mint ahány a tanerők száma, jele annak, hogy lapunk múlt havi számában közölt kérésem kikerülte az illető kartárs úr figyelmét.

Okleveles gazdasági szaktanítók beiratkozása a közgazdasági egyetemre. Számos érdeklődő levelére közlöm, hogy ez ügyben érintkezésbe léptem a közgazdasági egyetem dékáni hivatalával, az eredményről az érdekelteket értesíteni fogom.

Többeknek. Az iskolák címére küldött lap címszalagjára mindig rá lesz írva, hogy hány példányt tartalmaz a küldemény.

Érdeklődőknek. Akiknek nincs tagdíjhátralékuk, vagy valamelyik alapon tartozásuk, a közgyűlési utazási- és napidíjakat okvetlen megkapják, az utinaplókat azonban jó lesz e hónap végéig okvetlen beküldeni.

Továbbképző iskolai igazgatóknak. Kísérleti telepeikre nemesített búzavetőmagot a jövőben készséggel adok, de kérem ezen kívánságukat és a terveiket legkésőbb július hó végéig beküldeni. Jelenleg a cegléd-budaiuti, homokpusztai, cegléd-keresksécsárdai és kisteleki gazdasági jellegű továbbképző iskoláknál rendeztünk búzatermelési kísérletet.

Bármiféle tanszer, taneszköz és laboratoriumi felszerelés a legjobb minőségben és legmértányosabb áron

Fill és Bartuska

laboratoriumi felszerelési-, üvegtechnikai cikkek- és tanszergyárában szerezhető be!

Budapest, I., Bertalan-utca 26. szám.

GERGELY-FÉLE **K O L U M B U S** SZABADALMAZOTT
KELTETŐ- ÉS NEVELŐGÉPEK

LÁMPANÉLKÜLI MELEGVIZFŰTÉSSEL, VALAMINT LÁMPA- ÉS MELEGVIZFŰTÉSSEL

50, 100, 200, 300, 400, 600 és 800 tojás befogadóképességgel. Sok száz elismerőlevél! | 1922 és 1930 évi modell! — A gyakorlatban fényesen bevált. Sok száz elismerőlevél!

Tojáshozamra berendezett fajbaromfi tenyésztés

Legjobb tojókból származó fehér amerikai leghorn-tyukok. Tenyésztés és naposcsibe eladás. Csapófészek-ellenőrzés és törzskönyvezés. Az állomány vérvizsgálat alapján fehérhasmenésmentes.

Ólak, baromfitenyésztési eszközök, erőtakarmányok.

Amerikai boxes-termelésre berendezett méhészet Fajmész és csemege lépesmész.

Válaszbélyeg ellenében díjtalan szakoktatás.

GERGELY BÉLA BUDATÉTÉNY
VASUTI ÁLLOMÁS: BUDAFOK MÁV.

EZELŐTT: KÁPOLNA-UTCA 85. SZ. (PEST MEGYE)
MOST utca nevének megváltoztatása folyton SÁNDOR-UTCA 3. SZÁM